

ELŐFIZETÉS
 HELYSZEN:
 Egy évre 24 korona.
 Egy hónap 2 korona.
 VIDÉKEN:
 Egy évre 28 korona.
 Egy hónap 3 k. 40 f.
 HIRDETÉSEK:
 6-héttalpos petit sor egyszer 20 fillér.
 minden következőnél 15 fillér.
 Nyitászór sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG
 Aradi és csanádi egyenlő
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 102.
KIADÓHIVATAL:
 Aradi Nyomda Résvény-
 Társaság.
 József főherceg-ut 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 101.

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
 STAUBER JÓZSEF.

Csütörtök, november 26.

Mal számunk főbb közleményei:

- Vezéroltk: Kilenc órákor.
- Nemzetiségi vita
- Megosztott királyi jogok.
- A balkáni események.
- Vallás és társadalom.
- Kilenc ember gyilkosai.
- A varju-felekezet.
- A kivándorlási botrány.
- Izgalmas hajszu vengén.
- A szerelmes főhadnagy rémtette.
- A krassómegyei vesebányák botránya.
- Vérdíj.
- Nem csökkentik a tőkekamatadót.
- Terkaságok.
- Tárca: Mese az űres kincstárról.

Kilenc órákor.

Arad, november 25.

Műlek Lajos dr. indítványt nyújtott be a város iskolaszékéhez; az indítvány azt kívánja, hogy a város elemi iskoláiban a téli hónapokon át az előadások reggel ne nyolc órákor, hanem kilenckor kezdődjenek.

Az első dermesztő napok alatt született, meleg szivre és okosságra valló az eszme is, meg a szándék. Az értékét az tudja igazán fölfogni, aki maga is szülő s aki tudja, hogy ilyenkor milyen a világ hajnali hét órákor. Mert vannak olyan boldogok is, akik télen csak kilenc órától fogva ismerik az életet. Hét órákor még a világosságot se hozza el ilyenkor a nap; hát még a melegével milyen adós! S hét órákor, a szürkületben fölkelnek a gyerekek, kivált az iskolától távolabb lakók s a fület csipő, zuzmarás időben ne-

kiindulnak az iskola felé. Bizony, ez az idő nem való a serjedő tudónak. S még azoknak jó, akik aszfalton, kövezeten mennek el hazulról az iskoláig. Vannak olyanok, akiknek a friss havat, járatlan utat és a frissen fagyott jeget kell taposni, hogy a tudomány templomába jussanak. Hát azok, akiknek a tanyáról, a határból kell az iskolába jutni. Az ilyen hajnali utak teszik a csenevész testet fogékonnyá a járványok, a téli gyereknvavalyák iránt, amelyek nem is váratnak soká magukra. Alig írnak decembert, máris be kell csukni az iskolák közül egyet kettőt.

A gyerek szenvedések, a járványok veszedelmének nagy részét szünteti meg az az egyszerű ujtás, amely nincs rovására a tanításbeli eredménynek se: ha az iskolák előadásait, legalább a téli hónapokban kilenc órákor kezdik. Ez indította a fővárost is arra, hogy elemi iskoláiban az előadások kezdetét délelőtt kilenc órára tűzze ki.

Csupán egy megfontolni való van az ujtás körül. Szerencsére nem olyan, hogy az egész reformot lehetetlené tenné, de számot kell vele vetni már most, mielőtt az életrevaló tervet a gyakorlatba vinnék, nehogy az előrelátható következmények miatt az üdvös ujtásnak árnyoldalai legyenek.

Kétségtelen, hogy az előadások kilenc órákor való kezdése főként a legzegényebb osztály gyerekein akar segíteni, miután ezek vannak legtávolabb az iskolától, s ezek érzik legjobban a korai isko-

lanyítás kellemetlenségeit. Csakhogy ép ezeknél a szülők többnyire munkás, nap-számos, vagy hasonló sorbeli emberek, ahol igen gyakran nemcsak az apa, hanem az anya is reggel hét órákor, fél nyolc, vagy nyolc órákor elmegy hazulról, munkába áll. A gyerekek itt őrizetlenek maradnának, szülői felügyelet nélkül, s talán ez alkalmat adna nekik, hogy kilenc óráig, amíg az előadás kezdődik, az utcákon csavarogjanak. Ha ez ellen nem védekeznek, az állapot rosszabb lehet, mint azelőtt.

Ezen azonban könnyű segíteni. Ugyanakkor, amikor az iskolaszék az ujtást elfogadja, gondoskodnia kell arról, hogy minden iskolánál reggel nyolctól—kilencig egy jól fűtött, tágas terem álljon rendelkezésre, ahol az iskolás gyerekek kelő felügyelet alatt várának az óra kezdetére, esetleg — a napközi otthonok módjára — foglalkoztatnák is őket. Ez alig szaporítaná sokkal az iskolai költségeket. Így módja lenne annak, hogy a gyerekek ne legyenek kénytelenek a legzordabb fagyban az utcát szantani s meg lenne a lehetősége annak, hogy a munkások gyerekei, akiknek szülei kora reggel mennek el hazulról, ne maradjanak egy órára se vigyázat, gondoskodás nélkül.

Azt hisszük, az iskolaszék az indítványt ép olyan szeretettel fogja venni, mint aminő azt diktálta s ha az életbeléptetésének az elmondottakon felül még lennének akadályai, azok miatt nem veti el a jó gondolatot, hanem azt az akadályok ellen kellően körülbástyázza s úgy

Mese az űres kincstárról.

*

Ibn El Nerid, a téhárszakállu kordoval kalifa tanácsot űl az ő véneivel.

— Mondjátok meg nekem, ó bölcsek leg bölcsebbjei, hogyan van az, hogy míg a nép a nagy köztérheket nyégl, kincstárámba alig folyik be valami?

— Mohamed sászlájának dicsősége, győmántesű kalifa! Engedd, hogy ezt neked megmagyarázzunk.

Igy szólít az ősz nagyvezér, Kad Ben Hagar és belefogott fejtegetéséibe.

De a válasz Ibn El Nerid kalifát nem elégtel s ki.

Es sorban beszéltek a vének. Lalar Ben Ira, Alal Rasun Hafis, Nisram Al Edmer és még a többi tizenkettő.

Es Ibn El Nerid orcája mindinkább elkomorult.

— Ó öregek, oszlopai a tudásnak, minden beszédetek egy-egy róssa, de ezek a rózák nem fakadnak a valóság talajából és így hát nem is terjeszthetik az igazság illatát...

Ibn El Nerid befejeve az eredménytelen tanácskozást, épen haza akarta bocsátani nagyjait, mikor az ajtóálló jelentette, hogy egy alattvaló színe elé kívánczik.

— Ereszd be!

A jövevény földre vetette magát a kalifa előtt, majd fölállva, így szólott:

— Nagyfenyességu Ibn El Nerid! Válassz zék aranyjá hajad minden szala! Én vagyok a te legalacsonyabb szolgád, Sen Meri Aszten, akinek te végtelen jóvoltodból a susogó tengerpart mentén földet ajándékoztál. Kegyes kedj, hogy első mésermésésem legjavát neked ajánljam föl, neked, akinek elméjében Allah napot gyujson!

Es drága szövegek göngyölegéből előszedte t egy színesűst edényt, melyből a legaranyabb méz nevetett elő.

Felélt neki Ibn El Nerid:

— Kívánságodra Allah valóban napot gyujtott elnémben, mert most egyszerre látom, mi történik az adóval.

Astán pedig így folytatta:

— Ime, anott föl tanácsosaim legszélsőbbike, Ben Mal Zarif, add az edényt az ő kezébe.

Sen Meri Aszten úgy tett, miként azt neki Ibn El Nerid parancsolta.

Ekkor azt mondta a kalifa Ben Mal Zarifnak:

— Ben Mal Zarif, ham. mártusd hüvelykeder: a mézbe s ajkaddal szedd magadba az ujjadra tapadt édességet. Asszán add tovább az edényt. Így történjek es sorban. Asszán minden magasabb rangu hivatalnok egy-egy többesör mártsa ujját a mézbe, miut a melő-ségban alatta levő.

Igy szólít a prófista utóda és tanácsosai mindnyájan szóltanul szót fogadtak.

Vegült az utolsó, aki szövelelt a kalifa mellett űlt, Kad Ben Hagar, a nagyvezér, miután rangja szerint tizenhatodik mártusd az ujját a mézbe, visszasáda az ezüst edényt Ibn El Neridnek.

Akkorára már a terjedelmes faszóknak még alig az aján volt egy csekélyke kis mé.

— Lassátok, sáfárjaim, — dörögte erre igazságos haragjától verpirosra faszott arccal Ibn El Nerid — hasonmód esik az allampénz dígáts. Ujtok s teckéből, nehogy máskor még helyett hallos mérget keljen végigkóstol notok.

A teleplesett hűlen kezdő, Kad Ben Hagar, Sitar Beza Ira, Mal Rasun Hafis, Nisram Al Edmer és még a többi tizenkettő szőgyanzozásra, megáláva távoztak a kalifa palotájából.

Az amuló Sen Meri Asztennek pedig ezt mondta Ibn El Nerid:

— Kincstáramnak őre te leszel eszentül.

Es ez idő föl fogvást — csakp tizenkettő föl est a krenika — bar a kordoval kalifa felére szállította le lépének adogat — csodat — s a kincses szekrények mégis ő szorite teltebbek voltak, mint eddigelő...

... Ha, hány má orvág van, ahol ezt a századok előli tanácsosai megim-telnégető szükség volna!

Kuban Endre.

adja át a gyakorlatnak. A tél járványstatisztikájának kedvezőbbre fordulása fogja megmutatni, hogy mennyire helyén és idején való volt ez a javaslat.

(←)

Nemzetiségi vita.

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Budapest, november 25

Nagy sürgős-forgás, vitatkozó csoportok vannak a folyosón. Mindenkit a sürgösség dolga izgat. Lesz-e nagy vita? Felvetik-e a határozatképeség kérdését?

A kormányt támogató többség mindenre el akart készülni. Addig nem is nyitották meg az ülést, amíg legalább százötven képviselő nem volt együtt. *Hammersberg* László futkosott a folyosón, kezében a képviselők névjegyzékével és buzgón jegyezte be az egyenkint érkező képviselők neveit.

Fél tizenegy óra tájban már biztosítva látszott a Ház határozatképesége és megszólaltak a csengők.

Majd megkezdődött az újabb aláírás gyűjtés. Itt már *Szentkirályi* I. Zoltán, a Ház agilis jegyzője hordozta körül az ívet a nyolc órás ülések indítványozására. A szükséges aláírások déli felé már együtt voltak, de *Lukácsiu* győzi szusszal és beszél rendületlenül. Így csak fél kettő felé lehetett betérjeszteni az indítványt.

A csoportokba verődött képviselők a folyosókon *Apponyi* kultuszminisztert veszik körül, aki felmutatja a szegedi tanfelügyelő táviratát, aki a dorozsmai iskola bedőlés szenzációs hírét a kellő értékre redukálja. A szegedi tanfelügyelő távirata szerint a dorozsmai iskola nem dőlt össze, csupán az egyik osztályban a vakolat hullott le és két kis leányt könnyekben meghorzsolt. *Apponyi* mindazonáltal bezáratja az iskolát.

A képviselők csodálkozva hallgatták *Apponyit* és csodálkoztak néhány laptudósító élénk fantáziáján.

Iusth elnök jóval fél 11 óra után nyitja meg az ülést. A jegyzőkönyv felolvasása és hi tesztése után következett

a sürgösségi indítvány tárgyalása.

Az indítványhoz senki sem kívánt szólani s így az indítványt vita nélkül elfogadták.

(Ellesezéki hang.)

Ezután folytatták az 1909. évi költségvetés tárgyalását. Első szóok *Lukácsiu* László román nemzetiségű. Bizalmatlan a kormányhoz szemben, mert nagyon sok akadályt gördítenek a megértés politikája elé. A magyar törvények román nemzetet is ismernek. (Zaj.)

— Rendre, rendre!

Lukácsiu: Ime itt van ennek igazolására az 1868. 44. törvénycikk.

Elnök: Felolvassa a hivatkozott törvényt és kijelenti, hogy ebben szó sincs román nemzetiről, kért tehát, hogy nem létező közjogi kifejezéseket ne használjon.

Lukácsiu: Követeljük, hogy a Ház olyan törvényeket hozson, amely a mi nemzetiségi individualitásunkat nem sérti. Nem törjük a sovinszta, magyarosító politikát. (Zaj.)

Markos Gyula: Ha nem tűrtek, vándoroljatok ki.

Maniu Gyula: Nem elegendő vándorolnak még ki?

Markos Gyula: Ti mégis mehettek. *Lukácsiu*: Bannünket nem lehet átgyúrni. Mi meg akarjuk tanulni a magyar nyelvet, hogy a magyar történelemből okulva, Rákócziakat és Kossuthokat neveljünk magunknak. (Zaj.) Mi küzdeni fogunk nemzeti politikánkért, ha kell, mártírokat is csinálunk ügyünknek. Az erőszakos magyarosítással kompromittálják az országot a külföld előtt.

Batthyány Tivadar gróf: A hasugságokkal csak magukat kompromittálják.

Elnök: *Rendretartás! Lukácsiu!*

Lukácsiu: Egész népfejeket nem lehet beolvasztani a magyarságba. Ezután a Ház áttér a plurális választójogi bírálatára.

Hosszasan ismertetli a nemzetiségi párt követeléseit a végül kijelenti, hogy a költségvetést nem fogadja el.

(Meghosszabbított ülések.)

Elnök bejelenti, hogy százötvennél több képviselő indítványt nyújtott be az ülések idejének négy órával való meghosszabbítására. Felolvassák az aláírók névsorát s a közban óriási derűtség támad, mert amikor *Förster Ottó* nevét olvassák, *Förster* az egyik első emeleti karzatról virágos női kalapok mögül kibál le:

— Jelen.

Az elnök azonban nem ismer tréfát és szigorúan kijelenti:

— *Förster* képviselő ur nincs itt.

Mivel az aláírók közül többen vannak jelen százötvennél, az elnök bejelenti, hogy a sürgösségi indítványt holnap az ülés elején szavazás alá bocsátják.

Interpellációk.

Ezután *Andrássy* belügyminiszter válaszolt *Hencs* interpellációjára. A miniszter válaszában lapunk más helyén közöljük.

Bozóky Árpád arról interpellál, hogy a *Bosznia Hercegovina* annektációjára vonatkozó törvényjavaslatnak nálunk más a svövege, mint Ausztriában. Az interpellációt kiadták a miniszterelnöknek.

Mezőfi Vilmos a vasúti katasztrófák ügyében interpellál. Az interpellációt kiadták a kereskedelmi miniszternek.

Bozóky Árpád a dorozsmai állami elemi iskola ügyében interpellál.

Apponyi Albert gróf kultuszminiszter kijelenti, hogy nem felelnek meg a valósdónak az iskolánál történt balesetre vonatkozólag a lapokban megjelent hírek. Egyetlenegy épület sem dőlt be, hanem a vakolat hullott le egy teremben és három gyermeket megsebesített, de egyet sem súlyosan. Kettőt csak horzsolt a vakolat. Mindemellett táviratilag intézkedett, hogy abban a teremben a tanítás szüneteljen.

A miniszter válaszáat a Ház tudomásul vette.

Még *Novoszel Mátyás* interpellált egy kerületbeli ügyben, mire az ülés végét ért.

TANÜGY.

(—) Az Iskolaszék ülése. Aradváros iskolaszéke november hó 28-án (szombat) délután 4 órakor — a városháza kistermében — ülést tart. Az ülés tárgyal: 1. *Lautner Mátyás* és *Marinkovics Péter* iskolaszéki tagok lemondása az iskolaszékben birt. tanító képviselői tagságnkról. 2. *Eichorn Ferenc* tanuló lakos kérelme a polgári fiúiskolához beírt, de onnan az elemi fiúiskolába vizsálepített fia után lefizetett félévi 24 korona tandíjnak az egész iskolai évre való beszámítása iránt. 3. *Wolf Sándor* aradi lakos kérelme, leányának a raja és kézimunka tanulás alól való felmentése iránt. 4. A Ségvárosi községi iskolához kirendelt gör. kath. hitoktató kérelme, az ottani hitoktatásért tiszteletdíjban részesítése iránt. 5. *Müleik Lajos* dr. iskolaszéki tag indítványa az elemi iskolai előadásoknak 9 órakor való megkezdése tárgyában. 6. *Marinkovics Péter* községi iskolai igazgató-tanító kérelme, hogy elhunyt neje után az árváit megillető félévi fizetés és a káspénz utalványoztatás. 7. Előterjesztés a Ségvárosi községi ovoda építésére felvett kölcsön f. évi részletének beutalványozása iránt. 8. Előterjesztés az iskolaszék tagjainak az egyes intézetekhez iskolalátogatókul való kiküldése iránt.

Megosztott királyi jogok.

Ferenc Ferdinánd — legfőbb hadur.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 25.

Berlinen keresztül érkezett az a nagy feltűnést keltő hír, amelyről ma röviden már megemlékeztünk, hogy *Ferenc József* király és császár december másodkán, uralkodásának hatvanadik évfordulóján *Ferenc Ferdinánd* trónörökösnek jelentékeny részt fog átengedni a felségjogokból, különösen a hadügyek vezetése terén. Magyar politikai körökben kételkedéssel fogadták a híradást, noha épen nem lehetetlen, hogy az uralkodó ilyen elhatározásra szánja el magát.

Ő felsége tul van a hetvennyolcadik évén, Ausztriában hatvan esztendeje tartja kezében az uralom gyeplőit, nem csoda, ha különben erős fizikumával nem tud már megbirkózni a nagy feladatokkal, amelyeket folytonos válságok, belső megrázkódtatások és külső bonyodalmak tetéznék. *Ferenc Ferdinánd* már eddig is cselekvő részt vett a hadsereg dolgainak legfelsőbb intézésében s ha most még intenzívebben belevonják a két állam ügyeibe, ez már csak a meglévő állapot elismerését jelenti.

A *Berliner Tageblatt* szenzációs közleménye így hangzik:

Ferenc József király december másodkán külön elhatározással, *Ferenc Ferdinánd* főherceg hatáskörét ki fogja terjesztani, oly módon, hogy bizonyos tekintetben neki is része legyen a kormányzásban. Itteni mértékadó helyen — jegyei meg a berlini lap — semmit sem tudnak ilyen változásról.

Mint *Bécsből* táviratozzák, itteni politikai körökben nagy feltűnést keltett a *Berliner Tageblatt* híre. Már az ideiglegesen beszélték, hogy a király átengedte a hadsereg főidőt való legfelsőbb felügyeletet a trónörökösnek, aki rendkívül élénken érdeklődött a hadjárték iránt. Ő felsége azelőtt apróra figyelte az egyes csapatok mozgulatait, míg az idén állandóan a főhadiszálláson maradt és csaknem minden kritika nélkül fogadta a jelentéseket. A bécsi lapok nem lepnek meg, ha a király kifejezetten, a trónörököshez intézett kéziratokkal ruházná a felségjogok egy részét.

Mint *Párisból* jelentik, ma a francia lapok újból foglalkoznak az uralkodó ama szándékával, hogy december másodkán a trónörökösnek hatalmát és a kormányzásra való befolyását kiterjeszti. A *Temps* azt írja, hogy a delog több, mint bizonyos. Valószínű, hogy a legfőbb hadurnak fogja megtenni, de egyéb uralkodói jogokban is részesíti. A francia lapok azt is írják, hogy egy idő óta világosan megállapítható a trónörökös növekvő befolyása a hadügyek vezetésében. *Ferenc Ferdinánd* mindennap tanácskozik az uralkodóval.

Osztrák udvari és politikai körökben a hírt kételkedéssel fogadják.

Bizottsági ülések. *Budapestről* táviratozzák: A választójogi bizottság december elsőjén, a bíráli bizottság *Szabó István* képviselő ügyében november 27-én, *Ivánka Milán* ügyében pedig december 9-én határoz.

A horvát bányhelyettes *Budapestre*. *Budapestről* jelentik: *Crnkovic* horvát bányhelyettes ideérkezett. A képviselőházban felkereste a kormány tagjait és velük horvát folyó ügyekről tárgyalt. *Bauk* báró horvát bán holnap érkezik *Budapestre*.

Izgalmas hajszá Vingán.

Ujabb rablótámadás. — Elfogták az egyik tettest?

— Az Aradi Közlöny tudóstól. —

Arad, november 25.

Azok a vakmerő alakok, akik néhány hét óta Arad környékén garázdálkodnak, a szomszédos Vingán ma este újabb gazságot akartak elkövetni; tervük azonban nem sikerült, mert a támadást idejében észrevették és az egyik gazembert elfogták. Mindez azonban nem mert olyan egyszerűen, mint a hogyan elmondjuk. Az elfogatást olyan izgalmas események előzték meg, amilyenre Vingán egyszerű, becsületes lakói nem emlékeznek.

A Vingán történt legújabb rablótámadásokról ezt a tudósítást közöljük:

Ma este hat és hét óra között a vasút felől ijeszítő sikoltás, zaj, járma, ordítás hallatszott a Vingán község főterén levő ijedten tudakolták a szokatlan járma okát. A veszedelmest sejtető zaj elhatolt a posta épületéig is, ahol azt híhatték ebben a zűrzavaros állapotban, hogy ismét valami gyilkos merénylet történt. Ezért telefonon értesítették a csendőrséget, meg az aradi rendőrséget. Itt a hír vétele után gyorsan elterjedt az a túlsótt híresztelés, hogy Vingán ismét tömeggyilkosság történt. Néhány perc múlva az Andrássy-tér sétányától isgatottan beszéltek az esetről.

Szerencsére az a hír, hogy gyilkosság történt, nem felel meg a valóságnak. Annyi igaz, hogy a vasút állomás közelében két helyen is kíséreteik meg vakmerő támadást. Az egyik *Dermentsin* Márta bolgár gazdálkodónál történt. A gazda a feleségével a szomszédos községből kocsin érkezett haza. A gazda az egyik lovat az istállóba vezette, a felesége pedig — egy 50-55 éves nő — eközben a másik lovat kifogta a kocsiból. Amint az aszony egyedül maradt a kocsi mellett, egyszerre csak a sötétből előugrott egy hatalmas természetű parasztlány és megragadta *Dermentsin* néni, aki védekezett és ekközben folytonosan segítségért kiáltott. Erre kifutott az istállóból a férje, akinek láttára a rabló futásnak eredt. Ugyanekkor a szomszédos házban is fölfedeztek egy magas alakot, aki a kertek felől óvatosan közeledett a lakóház felé. *Dermentsin* ekközben folytonosan üldözték támadójukat, aki a község forgalmasabb helye felé futott. A kiáltásokra a szomszédok kifutottak és éktelen lármát csaptak.

— Itt van a gyilkos! — kiáltották, aminek következtében természetesen mindenütt kifutottak a lakásokból, amerre az üldöző csapat elhaladt. Néhány perc múlva majdnem száz főnyi tömeg üldözte *Dermentsin*ek támadóját. A vendéglőből és magánházakból intelligens emberek is kifutottak és hangyára azt hitték, hogy a szentmihályi gyilkosokat kell elfogni, mire revolverrel lövöldözni kezdtek. A parasztlány is kihosták fegyverüket és rendszertelenül lövöldöztek a levegőbe. Nemsokára a csendőrök is megjelentek a tömeg között és így gyorsan sikerült elfogni az egyik rablót. Az összesereglett tömeg meg akarta támadni az alakot, de a csendőröknek sikerült még idejekorán közbelépni és így sértetlenül vitték a község házára. Ott konstatálták, hogy egy 22-24 éves szerb legény, aki nem akarta megmondani a nevét. Egyáltalán az este megtagadott minden felvilágosítást. Személyleírásából ítélve tagja ama bandának, amely Vingán az elmúlt hetekben

klírtotta a Freikoff családot. Ez azonban még nincs bebizonyítva.

A folyton lövöldöző tömeg ekközben el akarta fogni a másik támadót is, aki a vasuti állomás felé futott. Itt azonban eltűnt. A csendőrök a Vingánról induló vonatot is átkutatták, de nem találják meg azt, akit kerestek. A hajszá hét óra felé véget ért. A lakósságon félelem vett erőt, mert azt hitték, hogy több felé is garázdálkodnak a rablók. Ez azonban nem felelt meg a valóságnak. A lakók korán bezárkóztak házukba és hét óra után csendesek lettek az utcák. Még a vendéglőket is becsukták és a most Vingán tartózkodó kis színhársulat se tarthatott előadást.

Itt említhetjük meg, hogy tegnap este 7 órakor a vingán takarékpénztár egyik tisztviselőjének, *Neubold* Vilmosnak a fűtőn lévő háza udvarán is meglapulta láttak egy hatalmas, boszontos bajszú, sötét ruhás férfit, ez azonban elmenekült, amint a hatóság emberei megjelentek, hogy elfogják. Némelyek azt hiszik, hogy ez is rabolni akart, ez azonban nem nyert bizonyítást. Állítólag ez az ember *Neubold*ék családjához ment találkára.

A balkáni események.

Hadiflottánk Konstantinápolyban.

Aradi bakák a határon.

— Az Aradi Közlöny táviratai értesítése. —

Arad, november 25.

A balkáni zavarok ma már diplomáciai konfliktust is okoztak. A monarchia nagykövete elhagyta Konstantinápolyt s egy híradás szerint a nyílt ellenségeskedés kezdetét azzal jelzi *Aerenthal*, hogy a hadiflottát dirigálja Konstantinápoly alá. Így védi meg az osztrák áruk kitűnő piacát, amelyről a törökök száműzték az osztrák ipar termékeit.

A szerb konfliktus gyors elintézését óhajtja Anglia. Ugy látszik, ez a felfogása a mi hadvezetőségünknek is, mely szakadatlanul küldi a magyar bakákat a jövő háború színhelyének közelébe. Ugy lehet, hogy rövid időn belül az aradi háziezred katonáit viszi a gőzkocsi Boszniába.

Ma érkezett híreink ezek:

Az osztrák-magyar nagykövet elhagyja Konstantinápolyt.

Bécsből jelentik: *Pallavicini* osztrák-magyar nagykövet a közös külügyminiszter felhívására elhagyja Konstantinápolyt. *Elutazása nyomtatékos válasz a bojkottmozgalomra.* Valószínű, hogy a nagykövet elutazását a monarchia hadiflotta-tüntetése fogja követni.

Egy másik *konstantinápolyi* távirat szerint *Pallavicini* eltávozásának közvetlen előzménye a következő: *Kirmil* basa nagyvezér kijelentette, hogy a bojkottmozgalommal szemben nem alkalmazhat hatalmi beavatkozást. A hordárokat ugyan minden török kikötőben az állam fizeti, de a hordárok a porta minden fáradozása mellett sem kaphatják arra, hogy az osztrák-magyar hajók kirakodásánál segítsenek. Az ellenállást legfeljebb fegyveres erővel lehetne megtörni, de az ilyen beavatkozás olyan súlyos komplikációkat szülhetne, amelyekért a porta nem vállalhat felelősséget.

Francia intervenció.

Bécsből táviratozzák: A börzén azt beszéltek, hogy Franciaország a bojkottmozgalom dolgában a török kormánytól monarkiaink érdekében intervenálni fog.

Európa békéje veszélyben

Londonból táviratozzák: A *Times* ma vezetőhelyen az európai helyzettel foglalkozik és az Anglia és Ausztria-Magyarország között évszázadok óta fennálló barátság nevében kéri *Aerenthal*-t, ne nyitja ki a világot tavaszig, amikor a háborús vállalkozások sokkal könnyebben bonyolíthatók le, mert ez esetben Európa békéjét komoly veszedelem fenyegeti. Azt is tanácsolja *Aerenthal*-nak, hogy fogadja el a nemzetközi konferenciára való meghívást és engedje meg, hogy azon tárgyalhassák Bosznia-Hercegovina annexióját.

A cikk sorai között kiolvasható, hogy Ausztria-Magyarország a szerb és montenegrói kompenzációk ellen való állásfoglalásában nem számíthatna Anglia jóakarására.

Péter király üdvözlő távirata.

Belgrádból táviratozzák: Híre jár, hogy több nagyhatalom az osztrák-magyar monarchia és Szerbia között támadt konfliktus enyhítésére igyekszik rávenni Péter királyt, úgy, hogy december másodikán, a császárbülső alkalmával intézzen üdvözlő táviratot *Ferenc József*-hez.

Mozgósítás a VII. hadtestben.

Magirtuk, hogy a 17. gyaloghadosztályhoz tartozó 37. gyalogezred egy zászlóalját a balkáni forrongások következtében a határszolgálat megerősítésére vezényelik. A nagyváradi 37. gyalogezred harmadik zászlóalja *Zimonyba* vonul, ahol további parancsra vár. A mozgósított zászlóalj, mint fővárosi tudósítónk jelenti, pénteken, november 27-én hajnalban külön katonai vonaton utazik el *Zimony* felé. Amennyiben a határszélen minden órheiy megerősítését szükségessé tették a legutóbbi események, a nagyváradi bakák egyelőre őrszolgálatot fognak teljesíteni. A távozó zászlóaljat a határ és főleg a monitorok védelmére rendelik, míg további parancsot nem kap, mely esetleg más irányú szolgálatot jelöl ki számára.

A most induló nagyváradi bataillont bizonyos idő múlva az aradi 33. gyalogezred egyik zászlóalja váltja fel s akkor a katonák ugye lehet hazatérnek Nagyváradra. A zászlóaljat, mely teljes hadifelszereléssel fog elindulni, már készenlétebe helyezték.

A távozó legénység helyébe, miután az ezred létszáma erősen megcsappan, a most kiképzés alatt álló póttartalékosokat tartják vissza, akik a jövő héten szabadultak volna a katonai szolgálatból.

Kaposvári bakák Cattaróban.

Budapestből jelentik: Szombaton este távirat ment a *Kaposváron* állomásozó 69. gyalogezred zászlóaljának parancsnokához, amelyben a budapesti hadparancsnok elrendeli, hogy a 69. gyalogezred kaposvári zászlóalja három napon belül vonuljon át Pécsre, ahol a 69. gyalogezred 3. zászlóalja állomásozik. A Kaposvárról távozó 69. ezred bakák mindössze néhány napig maradnak Pécsen, mert innen december 3-án a Pécsen állomásozó zászlóaljjal együtt a dalmáciai *Cattaróba* vonulnak az ottani kicsi számú helyőrség megerősítésére. *Cattarót* már napok óta erősen fenyegetik a montenegrói bandák.

A kis dalmát kikötő helyőrsége eddig hegyi és tábori tüzérségből és a 91. gyalogezred egy zászlóaljából állott. Valószínű, hogy a 69. gyalogezred két zászlóalján kívül még más ezredekben is helyesnek Cattaróba katonaságot. Beavatott forrás szerint a távozó 69. gyalogezred zászlóalja helyére Budapestről a 44. gyalogezred egyik zászlóalját helyezik Kaposvárra. A 69. gyalogezred kaposvári zászlóalja ma délután különvonaton ment Pécsre.

Rendkívüli katonai tanácskozás.

Bécsből táviratozzák: December harmadikán és negyedikén a király elnöklésével itt fontos katonai tanácskozások lesznek, amelyeken be fogják tölteni a magasabb parancsnoki állásokat. A konferencián a lovassági tábornokok közül *Ferenc Ferdinánd* és *Jenő főhercegek*, a gyalogsági tábornokok közül pedig *Albóri*, *Fiedler* és *Schönaich* fognak részt venni. Rendes körülmények között a tanácskozást csak január végére hívták volna össze, de a mai kritikus helyzetre való tekintettel a konferencia sürgős megtartása vált szükségessé.

Kormányválság Szerbiában.

Zágrábból táviratozzák: Az itteni félhivatalos *Ustavnost* című lapnak *Belgrádi* tudósítója ezeket jelenti:

— A helyzet határozottan válságosra fordult s bekövetkezett a Vellimirovics kormány bukása. A kabinet lemondása csak napok kérdése. Az új kormány élére *Pasic* kerül. A lakosság körében rendkívül határozott a hangulat és általában azt hiszik, hogy egy-két hónapon belül okvetlenül kitör a háború, amelyet az osztrák-magyar monarchia fog megkezdani. Ezt a vélekedést arra az incidensre alapítják, amely *Porgách* gróf osztrák-magyar nagykövet és *György* szerb trónörökös között a múlt héten játszódott le s amely épen nem volt olyan kis-szerű és jelentéktelen eset, mint aminek azt a hivatalos és félhivatalos lapok feltüntették. Már szerint a találkozásnál a trónörökös olyan szót mondott oda *Porgách* grófnak, amellyel nemcsak őt magát, hanem a monarchiát is súlyosan megsértette.

Montenegró készülődése.

Cettinjből táviratozzák: Egész Montenegró lázasan készülődik a háborúra. A lakosság napról-napra fanatikusabb lesz. Ma megérkeztek azok az orosz tiszték, akiknek feladata a lakosságot kiképezni. Az orosz tiszték a fejedelem vendégei.

Nikita montenegrói fejedelem kihallgatáson fogadta a párisi *Matin* egy munkatársát, akinek ezeket mondotta:

— Mi montenegróiak nem értjük, hogy elvesznek tőlünk valamit, ami a miénk és hogy politikai határt állítanak fel közöttünk és testvéreink között.

Harminc évvel ezelőtt Montenegró ezeknek a tartományoknak szabadságáért vérét áldozta. Ezer és ezer sir hirdeti a montenegróiak bátorságát és hősiességét Hercegovinában. Montenegró bizik abban, hogy a nagyhatalmak a nemzetközi konferencián eleget fognak tenni a montenegróiak kívánságának. Montenegró alattvalói nekem nagy gondot okoznak, mert minduntalan türelemre és elővigyázatosságra kell őket intennem.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az aradi rabsegélyző egyesület tevékenysége A börtönből kiszabadult bűnösök jó műveléséről és körül szép tevékenységet felt ki az aradi rabsegélyző egyesület, amely *Fábián* La-

jos törvényszéki elnök vezetésével működik. Az egyesület a napokban Aradon harminyakötven helyet rendezett be egy hat évi fegyházbüntetését kitöltött aradi embernek, aki így tisztességes megélhetéssel jutott. Ezen kívül állandó anyagi támogatásban részesítenek körülbelül húsz családot, amelyek kenyérkeresői a börtönben ülnek. Az egyesület az évben csak ezeröttszáz korona segélyt kapott az Igasságügyminisztertől, noha azelőtt háromszor koronát utaltványoztak ki. A jövő évre a miniszter valószínűleg nagyobb összeget bocsát az egyesület rendelkezésére, hogy fokozottabb mértékben teljesíthesse áldásos munkáját.

A varju-felekezet.

Pör egy tárca miatt.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 25.

A Szatmárt megjelenő *Gazdák Lapja* című újságban hetekkel ezelőtt *Csáky Gusztáv* tollából a madarakról egy közlemény látott napvilágot, mely a varjút a madárvilág söpredékének mondta. *Csáky Gusztáv* nem érte be ezzel a leújtó kritikával s egy újabb cikkben még nagyobb nyomatékkal ígatott a varju ellen, mely kárt, kárt és mindig csak kárt tesz az egész vonalon. Ehhez a második közleményéhez egy rövid, alig egy hasábnyi tárcacikket is mellékel. A címe ez volt: *Kár . . .* A tárcában elmondja, hogy amikor egy ködös, szürke arás déli reggelen egy Oroszországból jött rokonával a templomba ment, egyszer csak óriási kavargás, lármá hallatszott a levegőben, a nap teljesen elzötétült s a káoszban ezt a rekedt hangot lehetett hallani: *kár, kár . . .* A rokon csodálkozva jegyezte meg: Ti nyugodtan hagyjátok pusztítani országotokat ettől a tömésdek rablótól, míg nálunk alig van már belőle hírmondó, mert az orosz nép belátta káros voltukat s lenkadatlan busgalommal kilította őket.

A tárcának váratlan hatása lett. *Rosenfeld* József dr. szatmári ügyvéd a *Szatmárnémeti* című újság nyitóliterében nekítámadt *Csáky Gusztávnak* s megvádolta, hogy a *Kár . . .* című tárcájában a *zsidók ellen ígat*, hogy a varjak alatt a zsidókat érti s hogy az allegorikus formát csak azért választotta, hogy félrevezesse a büntető igazságszolgáltatást.

— On a főnálló világ- és jogrend ellen írt, *Csáky ur!* — kiált föl *Rosenfeld* dr. — A poétika szabályai szerint tehát tragédiai hős szerepre van predestinálva. A poétika szabályai szerint pedig a tragédia hősnének el kell buknia! A Btk. 172. szakaszának második bekezdése is gondoskodik arról, hogy a poétika szabályai érvényesüljenek.

Majd bejelenti a törvénytudó *Rosenfeld* dr., hogy *Csáky Gusztáv* tárcáját az ügyesség illyelmébe ajánlotta s prófétai ihlettel így végzi haragos riadóját:

— *Csáky Gusztáv ur ülni fog még bírósági tárcájáért!* Ugyan igazán, mint amilyen igaz, hogy van még független magyar bíróság, mely az ilyen merényleteket a törvény szigorával fogja sújtani.

Csáky Gusztáv meglepetéssel olvasta, hogy varjait félreismerték s tiltakozott ama vád ellen, mintha a varjak ellen való állásfoglalásával a főnálló világ- és jogrend ellen ígatott volna, nem pedig azért, mert úgy tudja, hogy a varjak nem tartoznak a törvényesen bevett válfélekezetek közé.

— A tárcában — ugymond — kárógó, a levegőben repülő lényekről volt szó, nem vagyok képes tehát magamnak megmagyarázni, hogy honnan vette oda az ügyvéd ur a zsidókat? Vagy talán a zsidók röpülnek is?

Csáky Gusztáv végre kijelenté, hogy *Rosenfeld* dr. ellen *rdgalmazásért* tett *főjelentést* s annak a reményének ad kifejezést, hogy nem ő fog ülni, hanem az, aki őt az ügyességnél denunálja.

A t. Házból.

*

Magyar írja — román kapja.

Miniszter és színész.

A baloldali folyosó egyik piros pamlagján a bankszabadalom megújításáról beszélgetnek azzal a hírrel kapcsolatosan, hogy a megújítás külön történik Magyarországon és külön Ausztriára vonatkozólag. A diskurálók közé áll *Pop Csicsó* István, a világosi követ, aki felveti a kérdést:

— Ez természetesen ismét vívmány lesz a magyarok részére.

A nemzetiségi képviselő ezen megjegyzése meglehetősen feltűnést keltett és *Baloghy* Ernő nyomban felelt rá:

— Ebben nem lehet különbség, mert ami a magyaroknak vívmány, az a románoknak is vívmány.

Pop Cs. István az egyenlősítésben nem nyugodott meg, mire *Baloghy* felvetette a kérdést:

— Meg volnátok e elégedve, — szolt — ha ti külön vívmányt kapnátok például váltókban?

— Hogy érted, kérlek?

— Ugy, hogyha például kimondanók, hogy ezután csak román váltó és tót váltó legyen. Hogy a nemzetiségek könnyebben kezelhesék saját anyanyelvükön a csődkerést és adósságokat.

Pop Cs. István élénken tiltakozott:

— Köszönjük, köszönjük. A nemzetiségek nem kérnek ebből a privilégiumból. Inkább tiltáztok meg a románoknak a váltóalírást, sem hogy megkönnyítsétek. Mert jobb szeretjük, ha a váltót magyar ember írja és csak a pénzt kapja a román.

A villamos perronján állva jött a Házba *Günther* Antal igazságügyminiszter s ugyan-csak ott állott *Kabos* Ede, az ismert ötletes újságíró. Azonban míg a miniszter a perron belső szélére szorult, az alatt az újságírónak az átellenben levő oldalon jutott nem sok, de annál kellemesebb hely, egy szép színészmellett.

— Önnek jobb hely jutott, mint nekem, — szolt át a miniszter *Kabos*hoz.

— Kérem, kegyelmes ur — szolt érzékenyen az újságíró — én hajlandó vagyok helyet cserélni junktimosan, tudniillik, hogyha nemcsak itt cserélünk helyet, hanem a parlamentben is.

A miniszter egyelőre nem határozott a helycsere dolgában.

A Ház folyosóján azonban előadták a villamos vasuti diskurzust és tanakodtak felőle, hogy minő következményei lesznek, ha nyilvánosságra jut.

— A kegyelmes urtól bizonyosan megkérdezik sokan, hogy miért irigyli a színész szomszédságát — hangzik a vélemény.

— *Kabos* Ede okvetlen kikap az ő szépségétől amiatt, hogy csak egy miniszteri tárcáért lett volna hajlandó cserélni, — folytatta egy másik képviselő.

— Tehát — kérdezi *Fernbach* — csak a színésznek nem jut szemrehányás?

— Vagy ki tudja, — szolt közbe *Muzsa*. — A színésznek is árthat a leleplezés, mert kitudódik, hogy villamoson járt, holott fiákerre kért pénzt.

Kilenc ember gyilkosai.

Három megye csendőrsége Kiszszentmiklóson.

A fojtogató rablóbanda.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 25.

Csendőr- és rendőrgyűrű készül befonni három vármegyének egy-egy jókora részét. Az aradi, temesi, csongrádi csendőrök, rendőrök, detektívek keresik nyomát kilenc ember kegyetlen gyilkosainak. Kiszszentmiklóson, a legutóbbi négyszeres gyilkosság színhelyén még ma délelőtt együtt voltak a nyomozó hatóságok, de estére már, mikor majdnem kétségtelen bizonyosságuvá vált, hogy a vingai, battonyai és kiszszentmiklósi rémtettnek egy banda volt elkövetője, szétszéledtek a kutatók, hogy a három vármegye valamelyikében nyomára jöjjenek a gyilkosoknak.

Nyoma még nincsen a gyilkosok után, de az a rémregénybe illő rejtelmesség, mely még tegnap iszonyu feltevéseknek adott tápot, ma már kezd eloszlaní a három bűneset körülményeiről. Egy ügyetlen, nyomorgó rablóbanda a három gyilkosság elkövetője, mely rabolni ment és ügyetlensége, baromi lelketlen-sége folytan embervért ontott egy-két zsák buzáért, kukoricáért, egy két lóért és kocsit. A buzát eladta néhány forintért, a kocsit elhagyta első ijedségében, de másnap, mikor újra egy-két koronára áhítozott, megint emberéletet oltott érette.

Valami ilyesféle kép alakul ki a mai nyomozás adataiból. Ami pozitív adat van, midőssze két személyleírás, amely az aradi rendőrség albumában fotografiákra talált. Ezeket régebbiről ismeri az aradi rendőrség és a jelek szerint ezek is tettesei voltak a kiszszentmiklósi gyilkosságnak. Mindezekről itt következik tudósítónk részletes jelentése:

A helyszíni szemle.

Tegnap este szerzett tudomást az ujaradi csendőrség a kiszszentmiklósi négyszeres emberölésről és ma kora reggel Aradmegye és az egész környék rendőri, csendőri és bírói hatósága egyesült erővel kezdett hozzá ennek a rettenetes ügynek kinyomozásához. Greén Nándor tb. főkapitány több csendőrral és detektívvél kiment Kiszszentmiklóstra a helyszíni szemle megejtése végett. Megérkeztek Kiszszentmiklóstra kívülük még Boross Dezső kir. ügyész, a temesvári ügyösség vezetője, Fehér Antal temesvári központi vizsgálóbíró, Kovacevich ujaradi járásbíró és nagyszámu csendőrség a környék minden részéről. Lippárról, Ujaradról, Murányról, Vingáról, Battonyáról és a szomszédos községekből, vagy száz csendőr volt összpontosítva. A temesvári rendőrség egyik detektívjét, Rédey Gyulát is kiküldötte a helyszínre, amelyet cserevel lepott el a község és a szomszédos falvak kíváncsi lakossága.

A délelőtt a gyilkosság helyszínének alapos megsemlőlésével és átkutatásával teit el. A megfojtott Jovin Nécának a kösség főutcáján levő házat és annak környékét a legapróbb zugig átkutatta a nyomozó hatóság. Azok az adatok, melyeket e szemle napvilágra hozott, megegyeznek azokkal, miket tegnap megirtunk. Megállapították, hogy a keddre virradó éjjel fojtották meg Jovin Nécát, 25 éves fiát, annak ágyasát és a hat esztendőös kis unoka-

fiut. A gyilkosság az éjjeli utáni órákban történt.

Két személyleírás.

Greén főkapitány még a délelőtt folyamán megállapította, hogy ki volt az az ujaradi gabonakereskedő, aki a kiszszentmiklósi gyilkosoktól a rablott öt zsák kukoricát megvásárolta. Weisz Adolf ujaradi kereskedő ez, akit délután két órára az ujaradi község házára rendelt Greén. Weisz azt vallotta, hogy az öt zsák kukoricát 42 koronáért vette meg egy parasztos ruhába öltözött, férfikorban levő magas, erőteljes kinézésű embertől, akinek pontos személyleírását is jegyzőkönyvbe diktálta. E személyleírás után Greén az aradi rendőrség albumának egyik képét mutatta fel a kereskedőnek, aki ebben a kukorica eladójára ismert. Ugyancsak ilyen személyleírást adtak az illetőről Weisz raktárnoka és azok a napszámosok, akik a kocsiról a kukoricát behordták.

A gyilkos banda egyik tagjának ezzel megkerült a személyleírása. Ez a személyleírás egy, az aradi rendőrség által ismert többször büntetett egyénre illik. A személyleírást az aradi rendőrség ma este 151 sürgönyben küldötte szét az ország minden részébe és a temes- és csanád-megyei csendőrség összes őrsének azzal a szigorú utasítással, hogy akire ez a leírás ráillik, haladéktalanul tartóztassák le.

A mai nyomozásnak ezenkívül a banda még egy tagjáról sikerült pontos személyleírást kapni. A nyomozó főkapitány ugyanis a délután folyamán azt a hirt hallotta, hogy az ujaradi állomás előtt tegnap több ember látta azt az elrablott kocsit, melyen a gyilkosok Zsigmondházára mentek. Az állomásra küldött detektívek beigazolták ezt a hirt. Néhány ember tényleg látta a menekülő gyilkosokat, kik közül egyik a kukorica eladója volt. Erről ugyanazt a személyleírást adták az ujaradi emberek, mint Weisz kereskedő. Ezenkívül még két ember volt a kocsin; az egyiket le tudták írni a tanuk, a másiktól, aki feküdt a kocsiban, nem tudtak személyleírást adni. Az előbbiről adott személyleírás szintén megegyezik egy, az aradi rendőrség albumában levő képpel, mely egy többször büntetett javakorabeli férfi arcképe.

E két személyleíráson kívül még más nagyérdékű eredménye is van a mai nyomozásnak.

A gyilkos banda.

Kétségtelen megállapítást nyert, hogy a kiszszentmiklósi, battonyai és vingai gyilkosságot ugyanazok a tettesek követték el. Ugyanazok az emberek gyilkolták meg két héttel ezelőtt Freikoff Péter vingai gazdát és családját, a múlt héten Petrovics Dusan battonyai földesgazdát és bérresét, akik a keddre virradó éjszaka a kiszszentmiklósi rémtettet végrehajtották. Sőt kétségtelen az is, hogy a gyilkossá-

gok tettesei követték el hétfőn este a vingai rablómerényletet is. Hogy a mai vingai gyilkossági kísérletet is e banda tagjai követték el, az nem bizonyos, de lehetséges, hogy a merénylők között ebből a bandából is volt egy ember.

A gyilkos banda több, talán 4—5, de talán 7—8 tagból áll. Személyleírás csak az említett kettőről van, a többiről csak egy-két adat állítható biztosan. Majdnem valamennyien 25—30 év körüli állandó foglalkozás és állandó lakás nélküli parasztok. A Kiszszentmiklóson rabolt kukorica eladója csak románul tudott, a Vingán rabolt buzát is románul beszélő ember adta el. Szegény, szinte földhöz ragadt emberek lehetnek, mert a rabolt kisértékű pokrócot és gabonát is mindjárt értékesíteni akarták.

A mai nyomozás ellentétben az eddigi felfogással azt az impressziót keltette a hatóságokban, hogy mind a három, illetőleg négy esetben rablás volt a banda célja. Rabolni akartak, de mindenütt olyan ügyetlenül dolgoztak, hogy vagy ellenállásra találtak és ezért gyilkoltak, vagy a veszedelemtől való félelmükben vetemedtek gyilkosságra. A gyilkosságot az első vingai eset kivételével kézzel, fojtogatással követték el. A menekülés módja mind a három gyilkosság után egyforma volt, az elrablott holmikkal is mindhárom esetben egyformán bántak.

Ezek a jelek mind egy rablásra szövetkezett, de az embervértől sem irtózó banda három, majdnem teljes egyforma rémtettére vallanak. Ugyanezek a jelek megcáfolják azt a feltevést, mintha kóbor cigányok volnának a tettesek. A cigányok nem hagyják el a rablott lovakat, nem hagyják érintetlenül az ágyneműeket és a tett elkövetése után nem mennek vissza a helyszin tájékára, mintha a szentmiklósi gyilkosok Zsigmondházaról újra Kiszszentmiklós felé menekültek.

Ugyancsak megdőlt az a tegnap még valószínűnek látszott feltevés is, hogy a gyilkosságok beteges elfajulásnak, vagy épen perverzitásnak következményei voltak. A kiszszentmiklósi áldozatok boncolása ugyan csak holnap fog megtörténni, de már a mai nyomozás megcáfolta ezt a feltevést és a rablógyilkosság jeleit hozta napvilágra. A battonyai gyilkosság különösen megerősíti ezt a feltevést. Battonyán először a Petrovics tanyájával szomszédos Tomasics gazdag birtokos házába ment a csendőr-runába öltözött gyilkos és csak mikor meghallotta, hogy Tomasics feleségétől a lépések zajára fegyverét kérte, osont el a másik tanyára. Az első vingai esetben kutattak pénz után, de nem találták meg a ruha között elrejtett ezer koronát. Ijedező, ügyetlen, de minden emberi érzelemből kivetkőzött csavargók lehetnek a gyilkos banda tagjai, akiknek kilenc halottja alighanem három rosszul sikerült rablási kísérlet szomorú áldozata.

A további nyomozás.

Három megye csendőrsége, rendőrsége keresi a gyilkosokat. Detektívek járnak a színhelyek körül, értesítve van minden hatóság, minden község, amely csak nyomára jöhet a tetteseknek. A környék lakossága is segít a nyomozásban, de mindeddig nyoma sincs annak, merre járhatnak a gyilkosok. Holnap természetesen az összes csendőrök és hatóságok folytatják a nyomozást; Temesvárról és talán

Szegedről holnap új csendőrcsapatok segítenek a nyomozóknak és szükség esetén más segítségről is fog a hatóság gondoskodni.

A krassómezei vasbányák botránya.

Leleplezett visszaélések.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 25

A Nap ma esti számában nagy cikket közöl arról, hogy a resicai és aninai vasbánya telepeken évek óta rendkívüli visszaélések történtek. Így a megrendelőket silány minőségű anyagból készült árukkal látták el és százezrekre menő összegek erejéig károsították meg többek között a magyar államvasutakat is.

A nagy feltűnést keltő cikkből a következő érdekes részleteket közöljük:

Silány az áru.

A Bach-korszak idején, 1859-ben mentek át a szabadalmazott osztrák magyar államvasút részvénytársaság tulajdonába a Krassószörény-megyében levő resicai és aninai vasbányák. A társaság élén jelenleg Taussig lovag, az ismert osztrák pénzügyész áll. A resicai és aninai két hatalmas bányatelep, amely körülbelül ötvenezer embert foglalkoztat, a Máv.-nak, az osztrák államvasutaknak, a Kassá-oderbergi, a boszniai hercegovinai államvasutaknak, a közös hadseregbeli arzenálnak és több francia vasút-társaságnak szállít vasárut. Ezt a sok megrendelést a gyár azonnal honorálja, hogy silány és rossz terményekkel látja el az összes megrendelőket.

A resicai vasgyár a feltételeket kijátsza. Hítvány anyagot ad, amely messze mögötte marad a megrendelt minőségnek. A megrendelő ugyanis rendszerint előre értesíti a vasgyár igazgatóságát, hogy az áruk átvételére kiküldött biztos ekkor és ekkor jelenik meg a telepen. A biztos jelenlétében történik a próba, úgy hogy maga a biztos választja ki a nagy halomból a kipróbálandó darabokat. Ha a biztos a próba darabot rendben találja, lebélyegzi.

Most jön a szédelgés. Másnap ugyanis a gyárban lerészeli a bélyeget és az újabb próba alkalmával ismét ez a már kipróbált és jónak talált darab kerül a biztos elé.

Hamis bélyegzők.

Egy másik csalási mód a hamisított bélyegzés útján történik. Ha például a Máv. biztos megkezd a próbát, ott van mellette a gyár vezetője és több munkás. A biztos átadja az egyik munkásnak az acélbélyegzőt, amelyet magával hozott s amelyet kalapáccsal a sín oldalába vernek, ha a szállítmány megfelel. Ilyenkor a gyár vezetője megszólal:

— Hát a kalapács hol van?

A kalapács természetesen nincsen kéznél, a munkás tehát a kalapácsért, de vele viszi a Máv. bélyegzőjét, amelyet gyorsan bele üt egy célra előre elkészített matricába s így meg van a bélyegző modellje, amely szerint elkészítik a bélyegzőt és felhasználják a kevésbé jó minőségű sinek lebélyegzésére is.

A vállalat vezetősége összejártik néhány munkással, hogy így milliókat harcoljon a megrendelőktől. A gyárban megtalálható minden egyes megrendelő hamisított bélyegzője.

Az alezredes leleplez.

A bécsi arzenál biztosát, Strobl alezredest azonban nem tudták fölrevezetni. Agyrésze-

ket és nikkelacéllemezeket rendelt az arzenál a resicai gyárban a hadsereg céljaira. Az alezredes osztrák ember lévén, magyarfalo tendenciával, de a gyár manipulációjára célozva mondotta a rendelt áruk átvételénél:

— Eljött kiabálni, paprikát enni, csárdást táncolni tudnak, de jó anyagot adni nem s több száz lemezt nem is vett át.

Bessemer, vagy Martin?

A gyár a technika vívmányait a legáltalában használja fel a megrendelők érdekeinek kijátszására. Három évvel ezelőtt Kuhnert építészeti tanácsos sineket, csavarokat és egyéb vasalkatrészeket rendelt a hoffmannsthal államvasutak részére. Mintán a tanácsos Resicán átvette a szállítmányt, Aninára utazott, ahol Rindeisen társasági mérnök figyelmeztette, hogy Resicán már nem gyártanak Bessemerféle acélsineket, hanem Martin-acélból készítik azokat. Kuhnert visszament Resicára s megkérdezte a telep vezetőjét, milyen anyagból készültek a sinek?

— Nem mondhatom meg, hogy Bessemer-s, vagy Martin, mordította az.

— Felügyelő ur, szólt ekkor a tanácsos, arról értesültem, hogy a sinek Martin-acélből készültek.

— Igaz, — felelte a felügyelő, — de bázikus Martin-acélből.

— De hiszen B. A. betű van a sineken, — vetette ellen Kuhnert.

— Igen, B. A. magyar jelzés és annyit tesz, hogy bázikus acél. A magyar az utolsó szót mondja előbb, intézte el a kínos dolgot a felügyelő.

Ezrekbe kerülő beszélgetés.

A csalásnak másik módja a mássálásnál történt. A megrendelt vasdarabokat súly szerint is megvizsgálták, hogy az előírt feltételeknek megfelelnek-e. A társaság tudja, hogy az áru silányabb lévén, könnyebb és úgy játszik ki a biztos, hogy a mérleg aljára annyi súlyt raknak, amennyi elegendő arra, hogy a hiány elűnjék.

A hidmérlegnél jelen van a biztos, de mikor az árukkal megrakott vaggont lerakattják, a gyár egyik tisztviselője ravaszul beszélgetésbe elegyedik a biztosal. Ez a kis elnézés természetesen azután ezrekbe kerül. Gyakran megtörténik, hogy a leérkezett biztosok jelen sincsenek az átvételnél. Bent a gyárban etetik-itatják őket és nagy kártyázásba fognak. E közben persze folyik a mássálás és a biztos aláírja az átvételi ívet, anélkül, hogy látta volna az árukat. Így a gyár százezrekre menőleg károsítja meg a megrendelőket.

Így hangzanak a Nap közleményének főbb részei, amelyekhez még hozzáteszik, hogy a szerkesztőség birtokában dokumentumok vannak, amelyek kétségteljesen és letagadhatatlanul bizonyítják, hogy a telepen a csalások és visszaélések napirenden vannak.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

Az Aradi Képző- és Iparművészeti Társulat képképzőállítása.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 25.

A művészi élet jelentős mozzanata indult meg a Képzőművészeti egyesület mai ülésén, midőn egy nagyszabású, művészi ízlés és csoportosítás tekintetében elsőrendű, magas színvonalú kiállítás rendezését határozták el.

A már előzőleg tervbe volt Margittay-kiállítás a művész óhajával egyenlően több elsőrendű festő s szobrászművész részvételével fogják kibővíteni. A kiállítást a kereskedelmi

akadémiai dísztermében rendezik, mely december 20-án nyílik meg s 1909. január 6-áig fog tartani.

Résztvevő művészek a társulat meghívása folytán: Margittay Tihamér, Déry Béla, Kézdő Kovács László, Kacalány Odón, Tolnay Ákos, Bruck Miksa, Bruck Lajos, Gergely Imre, Penteley Molnár János, Markó Ernő, Komáromi Kacs Endre, Barsy Adolf, Nagy Vilmos, Vesztőrcsy Manó, Urhegyi Alajos, Rubovics Márk, Keményffy Jenő, Tull Odón, Knopp Imre, Czerna Rezső, Katona Nándor, Nyilassy Sándor, Bossnay István, Pataky László, Neogrady Antal, Poll Hugó, Pállya Csélesztin, Diószeghy Sándor, Somogyi Gusztáv, Ufferbach Jenő, Balla Frigyes, Ilencz Lipót, Ányos Viola, Balla Béla, Matolay Gyula festőművészek; továbbá Pásztor János, Margó László, Albert Andor, Poppert Szigfrid, Nagy Sándor szobrászművészek.

A népies művészet érdekességének bemutatására Varjassy Árpád indítványára Molnár Dániel makfalvai szobrász is megfog hivatni.

Az ülés másik nevezetes pontja az ablak- és erkély pályázat tárgyalásának eredménye volt, — melyen az első díjat Szántay Lajos erkély díszítésével nyerte el. A díjnyert 100 korona jutalmat Szántay Lajos ugyanerre a célra újabb díjnyertre felajánlotta, melyért a választmány jegyzőkönyvi köszönetet szavazott. Az ablak pályadíjat Csernovits Diodor és Feszler Károly nyerte el. Varjassy Árpád indítványára elhatározta a választmány, hogy mozgalmat indít a Baross-park Petőffy-utca felé eső részének és a temető bejáratának művészi ízlés szerinti való díszes megoldására. A kivétel módozatainak megállapítására Csánk Lajos elnöklete alatt Szántay Lajos, Steiner József és Jankó Gyula tagokból álló bizottságot küldötte ki.

Új tagokul beléptek Fanyves Károly műépítész, Somló Armin dr. ügyvéd és Zerkovits Rezső vezérigazgató. A választmányba új tagul Kabdebó Jozefin választott meg.

Jelen voltak: Csánk Lajos elnöklete alatt Varjassy Árpád, Szabó Zoltán, Benedek Etelka, Nagy Jánosné, Kosza Iona, Domán Sándor, Reinbart Kálmán, Jankó Gyula, Ufferbach Jenő, Weisz Hugó, Balla Frigyes, Barsy Aurél, Albert Andor, Nagy Sándor, Szende Lajos.

* A ballettársulat bucsufellépte. Holnap a színtársulat a legpompásabb német bohózatok egyikét, a Mongodin ur feleségét játssza. Holnap lép fel utóljára a Seranana berlini ballettársulat, amelyet az aradi közönség rokonszenvesen fogadott.

* A csodatyuk. Csak a legkáprázatosabb mesevilágban lehetne annyi színt, ragyogást elképzelni, mint a meenyit A csodatyuk című mozgófénykép mutat. Ragyogó ballet, mesés díszletek, öleléses játék, annyi néni valót tának elénk, hogy még tudunk betelni a csodás látványnyal. A mese az aranytojást tojó tyukról szól, mely gazdaggá tesz egy szegény názapárt, amely aztán valóságos rabslóglója lesz a kincsek, gazdagságnak. Bámulatos szenzációs kép ez, melyet csodákosas nélkül végignézni lehetetlen. Az Uránia színház új műsora különben is egész sorozata a szenzációs újdonságoknak. A jövő héten szenzációs képekkel összeállított Párisi estélyt rendez az Uránia színház.

* Hangversenyek, képtárlatok. A Weisz Leó cég a közeli hetekben a következő hangversenyeket és tárlatokat rendezi: December 13-án az aradi „Fiharmónia” egyesület második hangversenye, melyen előreláthatólag Marschalkó Mignon, a kiváló zongoraművész is fel fog lépni. December 26-án Fráter Lórántnak, a legnépszerűbb magyar dalok szerzőjének van az egyetlen hangversenye. Most azoknak is, kik akkor nem hallották, lesz alkalmuk Fráter hallani. E hangversenyen több új szerzeményét is el fogja játszani. A képzőművészeti

program is kitűnő. A jelenlegi Bihari tárlat néhány nap múlva bezárul és utána a Budapesti és kiállított nagy Nemzetközi Tárlat fogja a cég színeit elfoglalni. Néhány nappal később Ujváry Ignác, Margittay Tihamér és Tolnay Akos, három kiváló és Aradon is ismert festőművész együttes tárlatát rendezi a cég. Végül ezután a karácsonyi szexonra való tekintettel nagy Iparművészeki kiállítás lesz.

* Pick Steiner hangversenye. Aradon, 1908. december hó 6-án vasárnap délután fél 5 órakor a „Fehér Kereszt” nagytermében Pick Steiner Soma hegedűművész és Tony Koller udvari operaszenesztéta egyetlen hangversenyének műsora a következő:

1. Haydn: Hangversenye hegedűre átdolgozva: Pick Steiner Somától.

2. Mozart: „Figaro házassága” operából, Susanne ária: Tony Koller.

3. Mozart: 5. sz. hangversenye: Pick Steiner Soma.

4. a) Händel: „Rinaldo”-ból ária,

b) Grieg: „Der Burech”

c) Dell'Aqua: „Vilanelle”

5. Beethoven: „Hangversenye” Pick Steiner Soma.

6. a) Beethoven: Jean Renaud, régi francia ballada,

b) Massenet: „Nanon” operából Gavotte,

d) Taubert: „Der Vogel im Wald” Tony Koller.

Jegyek: 6 kor., 5 kor., 4 kor. és 2 kor. Ifj. Klein Mór könyvkereskedésében és a hangverseny napján a pénztárnál. 3505

Vallás és társadalom.

Az Oltáregyesület estéje.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 25.

A vasárnap megalkult aradi Oltáregyesület ma rendezte első felolvasó-estélyét az ipartestület dísztermében. Nagyszámu és előkelő közönség gyűlt össze a szépen összeállított program meghallgatására, melyre az új egyesület mintegy jelezni kívánta működésének irányát és célját.

Lakatos Ottó dr. minorita rendfőnök egy rövid megnyitó beszéddel jelezte ezt az irányt. Századunk — ugymond — a gondolatok és eszmék százada, de nem szabad engedni, hogy olyan gondolatok és eszmék hatalmazodjanak el, melyek a haladás előmozdító helyett a társadalom felforgatói legyenek. A helyes út megmutatása célja az Oltáregyesület sorozatos felolvasó-estélyeinek, melyek számára a közönség további jóindulatát kéri.

Glattfelder Gyula dr. egyetemi tanár lépett akkor az előadó asztalhoz. Magvas, eszmékben gazdag és mindenkit magával ragadó beszédében a mai társadalom állapotát fejtegette, amely — ha így marad — nemcsak a bomlás csiréit foglalja, de a melyben már meg is kezdődik a bomlás folyamata. Újra kell alakítani a társadalmat, nem halogató és jelszavak után indulva, hanem a vallás tanai szerint. Hisz az egyes nemzetek kulturáját is a vallás formálja. A pogány és katolikus népek vallási felfogását és világnézetét ismertetve áttér a keresztény nemzetek társadalmára, s azt a következtetést vonja le, hogy csakis a keresztény vallás van hivatva reorganizálni a mai társadalmat, mert megvannak benne ama kritériumok, amelyek egy ily óriási munkához szükségesek. Legfőbb tulajdonságok ezek a helyesen értelmezett tekintély elve s a törvényisztelelet, amelyekből sarjad aztán a fölélet törő, a tisztaság, a valódi szabadság. Ezek pedig a társadalom újjászülésének létefeltételei.

A nagy szónoki tehetséggel elmondott rajos beszédet a közönség óvációnal fogadta.

Weichert Auróra adta elő ezután a töle már megszokott preclitással és kifejező tehei-

séggel Pergolesi „Imóját” és Nevin „Jesu misserere” gyönyörű dalát.

Ezután Farkas Edit alapítványi hölgy értekezett a nőnek a mai szociális életben kifejtendő működéséről. Keresetlen, egyszerű szavakkal fejezte ki mélyen járó gondolatait, melyek szerint nem gazdasági, vagy politikai kérdések kell a nők szociális működését dominálni, hanem az erkölcsi élet fejlesztésében kell keresni az igazi női hivatást.

Végül ismét Weichert Auróra énekelt Müttermüllerné Lengyel Ersei remek zongorkísérete mellett.

Nem csökkentik a tőkekamatadót

Leszavazott kormányjavaslat. — A pénzügyi bizottság ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, november 25.

Az agráriusok ma kellemetlen meglepetést szereztek a kormánynak. A pénzügyi bizottság mai ülésében leszavazták a pénzügyminiszter ama javaslatát, amely a tőkekamat és járadékadónak tíz százalékról öt százalékra leendő redukálására irányult. A Holló Lajos és Nagy Emil vezérlete alatt álló csoport már jóval az adóreform tárgyalása előtt fenyegetőzött, hogyha a kormány a földadót és a borítaladót le nem szállítja, nem szavazzák meg a reform tizenkettedik szakaszát sem, amely a tőkekamatadó leszállítására vonatkozik. Ezt a fenyegetést ma valóra is váltották és ez által az adóreform egyik legüdvösebb törekvését hiúsították meg. Az eset a koalíció pártjaiban kinos feltűnést keltett.

Az ülésről budapesti tudósítónk a következőket jelenti:

A képviselőház pénzügyi bizottsága ma Széll Kálmán elnöklésével ülést tartott, amelyen folytatták az adóreform tárgyalását.

A tizenkettedik szakaszánál, amely a tőkekamat és járadékadónak tíz százalékról öt százalékra való leszállítását hozza javaslatba, hosszabb vita fejlődött ki.

Holló Lajos a régi tíz százalék fentartását, esetleg nyolc százalék megállapítását kéri. Indítványozza egyúttal, hogy mivel az összes adónemek közül a legsúlyosabbak egyike a borítaladó, tétessék mielőbb intézkedés ennek leszállítására s ez így előálló hiány fedezetéül mellőssék a tőkekamat és járadékadó törvényes leszállítását.

Felszóltat Wekerle Sándor miniszterelnök is, kijelentve, hogy ha a pénzügyi helyzet megengedné, ő a tíz százalékot is teljesen engedné. A szakasz elfogadását nem tekintik ugyan tárcakérdésnek, de ragaszkodik álláspontjához. A borítaladó ügye sokkal komolyabb, semhogy azt incidentálisan e kérdéssel kapcsolatban meglehetne oldani.

A miniszterelnök után még többen szólaltak fel, ezután szavazásra került a sz. Hatan a leszállítás mellett, heten ellene szavaztak s így a bizottság egy szótöbbséggel elvetette a szakaszt.

A többi szakaszokat vita nélkül elfogadták.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — 357
Kiadóhivatal és hirdetési osztály 151.

VÉRDÍJ.

Vinga ma este a felfordulás, a páni félelem okozta fejvesztettség színhelye volt. A nép lövöldözött az utcán, egy fiatal suhancot kergetett, egy kocsmába szorította s ott nyomban népbíróságot akart ülni felette. A lakosság zaklatott, felajzott idegei már nem képesek ellentállani a sűrű egymásutánban megismétlődő gyilkosságoknak, gyilkossági kísérleteknek. A temesvári vizsgálóbíró, ügyész, az aradi rendőrkapitány, két megye csendőrsége lázban égő szemek pedig valahonnan a véletlenből előröppenő csodát les, mely reá vessen egy halvány sugárt arra az aradvidéki vasárlarcosra, aki finom alkotásu kezeivel gégeket roppant össze, s mint a szél szárnyán nyargaló garabonciás, eltűnik. Ma itt, holnap ott fojtja a lelket édes álomban ringó emberekbe s mint Boscó mester, láthatatlan subájába takarózik s holnapután a vármegye másik szélén némul el néhány ajak keze érintésétől.

Lehet, hogy a rendőrség kitűnő barátja, a véletlen kézre keríti a modern ördögöket, de lehet, hogy a huszadik századnak ezek a démonjai a sötét éjszaka leple alatt végzett munka után azért válnak láthatatlanokká, felkutathatatlanokká, mert az őstermesztet erejénél fogva a nappali világosságon elszürkülnek s így könnyen elvegyülnek a hozzájuk hasonló száz és százezernyi tömegben. Védi őket a mimikri törvénye. Talán délben annál az asztalnál ebédelnek, ahol egy órával előbb, vagy később a legutolsó modelü manlicherrel ellátott csendőr ült le szakadatlan portyázásban elfáradt testét pihentetni.

Olyan közönséges, mindennapi, rendőri nyelven szólva semmi különös ismertető jellel nem bíró emberek, hogy a sáros országuton haladva, szemet se vet rá a faluja határában dolgozó nép, meg se ugatja a falu utcáján csavargó kutya.

Azért hét vármegyére ellátzó jellel kell megjelölni a fejüket, amelyet bizonyára magasan hordanak, már csak azért is, mert jár utánok hét vármegye csendőre s még sem tudja elfogni. Ha a fény meg a hang oda irányítja a torpedót, ahová akarom, akkor az arany fénye és hangja is bizonyára ráfogja irányítani minden ember szemét ezekre a vadállatokra is.

A belügyminiszterium tüzzön ki csak ezer vagy kétezer koronát a kilencszeres vérszopók fejére, majd meglátja, mint válik csendőrré minden ember a falun, mint záródik be minden ajtó az ismeretlen idegen előtt, akinek még a bokor sem ad szálást s a patak sem nyújt egy korty vizet.

A pénz ereje nagy és hatalmas. A vérdíj, nevezhetjük egészen bátran annak, mert a finom uju fojtogató, vérszopóknak vérükkel kell lakolniok bűneikért, még a vért is vízzé változtatja. Előkerülnek, ha a föld alá

bujtak is, vagy annyi atomra oszlotak szét, mint amennyi csepp vére hült ki szerencsétlen áldozataiknak.

A kivándorlási botrány.

Andrássy válasza.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 25.

A kivándorlási botrányról, a Menetjegy-irodának jutalék ügyleteiről Hencz Károly képviselő egy interpelláció alakjában leplet akart lerántani a szombati ülésen. Andrássy gróf beügyminiszter ma válaszolt a válaszában, amely nem részeseült osztatlan tetszésben, Láncty Leót, a kereskedelmi bank elnökgazgatóját vette védelmébe Hencz támadásaival szemben.

Az ülés e része a következőképp folyt le: Lukácsiu beszéde után Andrássy Gyula gróf belügyminiszter válaszolt Hencz Károlynak a kivándorlás és a menetjegy iroda jutaléka ügyében elmondott interpellációjára. Hencz kifogásolta a kivándorlás lebonyolítását. Elismeri, hogy nem egészen normális az a megoldás, amely szerint az Adria helyett a menetjegy iroda végül a kivándorlási munkát, de ezt a szerződést az a kormány már érvényben találta. Hencz törvénybe ütközönek mondja, hogy az Adria minden kivándorló után fejéknént tízszázötven koronát ad a menetjegyirodának. Ez megfelel azon összegnek, amelyet minden hajóstársaság a jegyárulító ügynökségeknek adni szokott. De ha ezt a tízszázötven koronát el akarja kerülni, akkor sem lenne segítve a kivándorlókon, mert a hajójegy ára nem volna olcsóbb, csupán a hasznot tennék el magyar közkereseti társaságok helyett külföldi cégek.

Ezek után Andrássy az egyes megbírtak jutalékáról szól. Aelőtt határozottan visszaélés fordultak elő, de az ügynökségek megszűntek a most irodák veszik a dolgokat; iroda van Budapesten és a végállomásokon. Ki van zárva a kivándorlásra való közvetlen össztörvény. Az irodákba csak a miniszter által approbált emberek neveztetnek ki. A menetjegyiroda működésével maga sem volt megelégedve. Vizsgálatot tartott és más embereket állított az osztályok élére, amelyeket most az Adria egyes tisztviselői vezetnek. Azonkívül joga van ezeket elmozdítani, kormánybistost küldeni a nyakukra. Ki van zárva, hogy állandó szabálytalanságok történjenek.

Hencz kifogásolta, hogy a menetjegyiroda hét koronát ad minden kivándorló után a Kereskedelmi Banknak.

A pesti kereskedelmi bank az iroda bankja, ha ezért a jövedelem egy része az övé, ki akadályozhatná ezt meg? Nagyon sajnálja, hogy mindezek alapján Hencz keményen elítélt személyeket, így Láncty Leót. Kötséssége őt, mint olyat, aki a Házban jelen nincs, s akit megtámadtak, megvédelmesni és kijelenteni, hogy Láncty semmi olyat nem tett, amivel e támadásokat megérdemelte volna.

Végül kijelentette a miniszter, hogy a kivándorlási ügy intézését egészen új alapra akarja fektetni. Részletesen most nem nyilatkozik, mert Beriben tárgyalások folynak. A Háznak a törvény értelmében annak idején jelentést fog tenni. Kéri válaszában tudomásul vételét. (Élénk helyeslés.)

Andrássy beszédére Hencz ismét válaszolt. A miniszter válaszára után a Ház ülönymó nagy többsége tudomásul veszi a választ. A néppárt egy része, a balpárt, Polónyi Géza, Szokolay Tamás független égi nemmel szavaznak, Lengyel Zoltán igennel.

A szerelmes hadnagy rémtette.

Felmentett merénylő.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 25.

Mária Remetén, — mint azt megírtuk — tragikus kimenetelű szerelmi dráma történt.

Paulik Géza honvéddhadnagy mélyszéges szerelemre gyuladt Linék Ferencné leánya, Wopaletsky Irma iránt s hogy eljegyezhesse, leköszönt tisztí rangjáról. Közben az anya rábeszélésére a lány visszaküldte a jegygyűrűt vőlegényének. Paulik Gésát mélyen elkeserítette ez a dolog. Meg volt róla győződve, hogy Wopaletsky Irma csak édesanyja rábeszélésére bontotta fel a vele való eljegyzést s ezért az anyát tekintette boldogsága megszarvójának.

Az idén augusztus 20-án Paulik Budapestben a Ferenc József-híd pesti oldalán egy villamosra szállt fel. Véletlenül ugyanezen a kocsin utazott a menyasszonyja is, anyjával és nagyanyjával. Ezek a hűvösvölgyi végállomáson leszálltak és gyalog folytatták útjukat a máriaremetei templomhoz.

Paulik itt hozzájuk akart csatlakozni, de Linéknek tiltakozott ez ellen. Amikor a társaság már közel jutott a templomhoz, Paulik egy mellékutról meglepetésszerűleg egyszerre csak elébe került az elől menő Wopaletsky Irmának és tőle csókot kérve, nyomban meg is csókolta. A lány védekezve húzódtott vissza s a nagyanya segítségére ment unokájának. Paulikon borzasztó kegyettség vett erőt. Elhatározta, hogy előbb megöli a lányt, asután pedig önmagával végz. Hirtelen rávetette magát a lányra és azt sebességével össze-vissza szurkálta. Asután körömvégő ollójával saját magát is megsebesítette. Halálos sérülés nem történt. Mindketten könnyű sérülést szenvedtek csak.

Paulikot learóztatták s erős felindulásban elkövetett szándékos emberölés kísérletének büntette címén má vonta őt felelősségre a pesti vidéki esküdőtörvényszék.

A bíróság, mint fővárosi tudósítónk jelenti, miután kényes családi ügyről van szó, zárt ülésben tárgyalta a pört.

Az esküdtek verdiktjükből bünsznek mondták ugyan ki Paulikot a szándékos emberölés büntetésében, de egy mellékkérdésre adott válaszuk kimondotta, hogy a büntett elkövetésekor nem volt beszámítható állapotban. A bíróság a vádatot felmentette.

HIREK.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint a hó 26-án az időjárás: száraz, éjjeli fagy.

— Felebbezés a Laendler-ügyben. A legutóbb tartott törvényhatósági bizottsági közgyűlés meghatározott tűzbiztonsági szabályok mellett engedélyt adott az Urmánczy János cégnek a Boros Béni-téren leégett gőzfűrészt újból leendő felépítésére. Reisinger Sándor törvényhatósági bizottsági tag többet magával a közgyűlési határozat ellen ma felebbezést adott be a polgármester révén a belügyminiszterhez, a melyben azt kéri a felebbezők, hogy a miniszter csak 24 ól szélességben adjon építési engedélyt a cégnek. A felebbezést Reisingeren kívül: Eles Béla dr., Szalai Arnold dr., Schwarz Jenő dr., Tabakovics Emil, Kristyóri János, Szathmáry János, Weisz Dávid és Zima Tibor bizottsági tagok írták alá.

— Áthelyezés. Az államvasutak igazgató-sága Fuchs Deseő kaposvári m. v. mérnököt Aradra helyezte át és egyben az arad-nagykikindai vonal építésének vezetésével bízt meg.

— Előtt a bécsi zavar. Bécsből táviratozzák: A tegnapi nagy diákszavargások után azt hitték, hogy a tüntetések ma ismétlődni fognak. A mai nap azonban az összes főiskolákban nyugodtan telt el. Az egyetem, a műegyetem és a földművelési iskola továbbra is zárva maradt, míg az állatorvosi főiskolában ma már ismét megkezdtek a tanítást.

— Sikkasztó bankárok. Hamburgból jelentik: Kaufmann Zsigmond és Glück Szigfried, a Kaufmann és Glück világhírű bankcég főnökei ma az összes betétek elsikkasztása után megszöktek. Szökésük előtt még a bank berendezési tárgyait is eladták. Az elsikkasztott összeg megközelíti a százmillió márkát.

— Háromszázötven márkás sikkasztó. Berlinből táviratozzák: Kluge Frigyes, a Keppel Artur-féle mezeli vasúti-élelmiszer-társaság fő-tisztviselőjét évek óta üsött rendszeres sikkasztások miatt letartóztatták. Kluge, aki az eddigi megállapítás szerint körülbelül háromszázötven márkát sikkasztott, egy vagyonos berlini kereskedő fia. Negyvenöt márkát fizetést húzott, de ez az összeg is kevés volt neki költséges életmódja fedezésére s ezért a vállalat pénzhez nyúlt.

— A vasutkirály vasutjai. New-Yorkból jelentik: Rockefeller a mai kihallgatáson bevallotta, hogy a következő vasutársaságok részvényei és kötvényei vannak birtokában: Delaware, Lackawana and Western, New-York Central and Hudson River, Pennsylvania, Western-Maryland, Union Pacific, Missouri Pacific, Texas and Pacific, Colorado-Southern és Erie. Ezenkívül az övé egy mexikói vasut is, ennek a nevére azonban nem emlékszik.

— Szerencsétlenül járt tanársegéd. Budapestből jelentik: Ma délután baleset érte Fischmann László dr. egyetemi tanársegédet. Egyfogatu bérkocsin látogatta betegeit, de a kocsi a Luther utca és a Rákóczi-ut sarkán nekiment egy villamosnak. A kocsi ablakai betörték és az üvegszilánkok a tanársegédet arcán és homlokán megsebesítették. A sérüléseket az előhívott mentők köölték be, akik Fischmann drt Herzl tanár klinikájára vitték.

— Tűzkatasztrófa egy hajón. Maltából táviratozzák: A Scardina nevű angol hajón Malta közelében tűz ütött ki a hajó alsó részében. A fedélbeten körülbelül kétszáz utas tartózkodott, akiknek legnagyobb része arab volt. A hajón óriási pánik keletkezett. Az utasok nagy része a vihar dacára vízbeugrással akarta életét megmenteni. A tüzet hosszas munka után eloltották, de a hajónak csak romjai maradtak s az utasok nagy része a vízbe fullt. Eddig negyven halottat hústak ki, de valószínű, hogy legalább hetvenen a tengerbe fulltak.

— Halálozások. Ölv. Dávid Jakabné, szülő: Hauer Nanetta, folyó évi november hó 24-én hajnali 2 órakor, életének 62 ik évében meghalt. A halott tetemei folyó évi november hó 25-én, délután 8 órakor fognak az Arad Erdélyi ut 11. számú házból az izraelita szertartás szerint örök nyugalomra tetetni.

Sulyos csapás érte Fuchs Arnoldot, a Neuman Testvérek cég főtisztviselőjét és nejét. Ujszülött egyetlen fiacskájuk életének hatodik napján, szüleik mély bánatára elhunyt.

— Szerencsétlenség egy házbeomlásnál. Tuniszból táviratozzák: Kef városban egy építkezésben levő ház beomlott és a romok elpusztultak.

Braun Gusztáv asztalos, ARAD, Vörösmarthy-utca 3. szám.

Készít irodai, üzleti és butorberendezéseket a legjutányosabb árakon. 3389

titották a szomszédságában levő francia arab iskolát. A beomlott iskola falai alatt huss be-
szülött iskolásgyermek van eltemetve. Eddig
háromat holtan és hármát súlyos sebekkel bo-
rítva hozták ki a romok alól.

— Vörhenyjárvány Tolnán. *Szekesdről* je-
lentik: Tolnán ljesztő módon terjed a vörheny-
járvány, amelynek már több halottja van. Igy
tegnap egy családnál három gyermek halt meg
és Farkas Juliska 18 éves leány, kinek tegnap
kellott volna házasságot kötnie. Előbb huszon-
egy éves testvére esett a vörheny áldozatául. A
járvány nemcsak a gyermekek között pusztít,
hanem számos felnőt is megbetegedett. A ha-
tóság megtette a kellő óvintézkedéseket.

— Az adófelszámolási bizottság f. évi no-
vember hó 26-tól a világi adóhivatal körületéhez
tartozó megyebeli községekből a III ad osztályu
kereseti adó kivetése ellen beadott felebbevéseket
veszi tárgyalás alá. A bizottság ülésel a megyeház
kistermében naponként délután 3 órától 6 óráig
tartanak.

— Elégett motorkocsi. Gyoroki tudósítónk
írja: Tegnap este a Hegyaljai Motorvasut
Radnáról Gyorokra jövő 219. számú vonatjának
motorvezetője, Csizmadia Béla, midőn Baracka
állomás felé közeledett észrevette, hogy a dinamó
villanyfejlesztő benzín csővéből szivároog a ben-
zín. Azonnal hozzá fogott a megjavításhoz, de
a cső kétféle repedt s a benzín hirtelen lángro-
bbant. A motorvezető fülkáját másodperc alatt
az erősen kiömlő benzín lángtengerré tette.
Csizmadia Béla motorvezető nem vesztette el
lélekjelenlétét, s a gép azonnali megállítására
irányító vészjelzőt megránította. Még idejében
sikertült a gépet megállítani. A nagy lánggal
égő motort a személyzetnek homokkal és hóval,
az utasok segítségével sikerült eloltani. Az idő-
közben értesített Gyorok állomás forgalmi fő-
nöksége Blazsek József állomásfőnököt egy
segély-mozdonyal a baleset színhelyére küld-
dötte. A segély-mozdony azután bevonozta az
elégett motort az utasokkal együtt Gyorokra.
A motorvezető könnyebb égési sebeket szenved-
tett. A kár körülbelül meghaladja a 4-5000
koronát.

— Adomány. *Goldseghidő* Mihály aradi
nagykereskedő tíz koronát juttatott lapunk
kiadóhivatalához, melyet özv. *Dózsa* Jakabné
elhozta alkalmával koszoru megváltás fejében
az aradi izraelita árvaház céljaira ajándékoz.
Az adományt továbbítottuk.

— Munkás előadások. Vasárnap délután a
polgári fiúiskola nagytermében Tarcsák Lajos
felolvasást tart az aradi szakszervező bizottság
meghívására. Előadása címe: *Feljegyzetek a ma-
gyar történelemből.*

— Tulzsufojt raktár miatt elegáns női táskák
és más bőrárak mélyen leszállított árban és minden-
nemű kókusz lábtörölők, fürdő gyékények, parquetta
kefék és más háztartási árak, pipere és illatszerek
nagy választékban kaphatók Hegedűs Gyula kávé-,
pipere- és illatszert üzletében, Arad, Andrássy-tér 15.
3411

— Likőr aromák kitűnő likőrök előállításá-
sára; — házilag — Vojtek és Weisnál. 191

A kiváló bór- és lithiumos gyógyforrás

SALVATOR

vese- és hólyagbajoknál, köszvénynél, cukor-
betegségnél és hurutos bántalmaknál kitűnő hatás.
Természetes vasmentes savanyvíz.

Kapható ártányváltásokban vagy a Széna-Láposi
Salvator-forrás Vállalatnál Budapest, V. Rudolfsplatz 8.

TARKASÁGOK.

(*Biztosítás kabátlopás ellen.*) Szilágyi Dezso
mondta, hogy az emberi furlang nagybodásával
lépést kell tartania a védekezésnek és a büntetésnek.
Ezt az axiómát kezdik megszívlelni a nagyvárosok-
ban, ahol évenként leleményesebb fogásokhoz nyulnak
a kabátlovajok. A kávéházi élet fejlődésével föllem-
dült a kabátlopás is s ez ellen eddig vajmi kevés
védelmet nyújtott a garderobe nevezetű intézmény.
Bécében a tolvajoknak ez az iparága létrehozott egy
újfajta biztosítási methodust. Rézvénytársaság ala-
kult nagy a'aptókével, amelynek feltételei igen ked-
vezőek. A kávéházba járó vendég évente három ho-
rona husz fillért fizet és ezzel az összeggel meg-
váltja a kabát vagy bunda személyes gondozását.
Aki nem jár mindennap kávéházba, hanem esetenként
kívánja a kabátját biztosítani, az *negyven fillér* biz-
tosítási díjat fizet.

Ez a biztosítás Bécsnek ötszáz nyilvános helyi-
ségére terjed ki, tehát aki általánosösszeget
fizet, annak a kabátja mind az ötszáz helyen biztos.
A maximális kártérítési összeg, amit a biztosító tár-
saság egy-egy kabát után fizet, *ötsszáz korona*.
A legkitűnőbb városi bandát sem értékeli többre.
A bécsi utítás Budapesten is hódít — melyik bécsi
divat nem hódít Budapesten? — és már itt is te-
kintélyes számú nyilvános helyen teheti le a vendég
a kabátját gond nélkül.

Természetes, hogy a reform megreformálta a
tolvajfurlangot is. A tolvajok átvedlettek esalókká és
a következő módon dolgoznak: két esirkefogó össze-
beszél, elmegy a kávéházba és két, asztalnál jó
messzire egymástól, helyet foglal. Az egyik kabáttal
jön, egészen értéktelen kabáttal, amelyet a másik
elemel. A kabátjafosztott vendég — mikor már társa
lőtávolon kívül van — fölgrrik, lármát üt, rendőrt
kiált. A kabátot persze negyven fillérral bebiztosít-
totta. A társaság, amelynél nyomban panaszt tesz,
legalább is a tízszeresét fizeti a kabát értékének.
Epp ezért ajánlatos lenne, ha mielőbb megala-
k volna a kabátbiztosítás kijátszása ellen biztosító
társaság.

(*Házi zsidó, házi gróf.*) A képviselőház fo-
lyosóján a legilletesebb anekdotamondók is nagyot
kacagtak báró *Kass* Ivornak, a t. Ház állandó fo-
lyosói kultagjának egyik szellemes megjegyzésén,
amelyet Henos Károly interpellációja után mondott
el. Henos tudvalevően Lánosz Leót aposztrofálta és

kimutatta fölöle, hogy a hatalmas pénzkirálynak
nagyobb az ereje, mint Magyarország belügymi-
nisterének.

— Hja, változnak az idők — mondta *Kass*
Ivor. — Régen minden grófnak volt egy házi zsi-
dója, de mióta a házi zsidók megtollasodtak, azóta
minden gazdag zsidónak — házi grófja van.

A bonmot-ban szereplő gróf alatt persze nem
Andrássy Gyulát értette a báró.

(*A kormányzó hang*) Distingvált társaság
előtt mutatta be *Klupathy* Jenő professor és *Berger*
Krisztián a technika új csodáit, a hanggal és fény-
nyel való kormányzást. Írtak róla a lapok, milyen
ördögösen hozza működésbe a hang és a fény az
indító szerkezeteket, hogyan lövi ki a torpedót, hoz-
létre villamos kapcsolást stb. A hallgatóság nem
győzte esudálni a gyönyörű kísérleteket, amelyek
befejeztével melegen gratuláltak a két zseniális fel-
találót. Az egyik jelenvolt tanár, akinek azonban
nem a fizika a szakmája, savanyu mosolylyal rázta
meg *Klupathy* kezét.

— Kedves kolléga ur, mondotta neki, az ön
találománya nem is olyan meglepő, amint ön gon-
dolja.

— Hogy-hogy? — kérdezte megütődve a föl-
fedező.

— Hát kérem, — felelt a papucshós hirében
álló tanár — az én feleségem már régóta csinálja
azt, amit önök most bemutatnak. *Ő is hanggal*
kormányoz, sőt mi több, attól a hangtól *nyomban*
működésbe jönnek a házi szerek.

Az egész társaság pompásan mulatott az el-
mes, de mindenestre nagyon őszinte vallomáson.

(*A képviselő menyasszonya*) A t. Ház leg-
hosszabb járatu szónoka, *Nagy* György, akit általá-
ban a rokonszenves székelynek neveznek, vélegény-
sorban van. Menyasszonya, egy nagyon szép kolozs-
vári leány, már hetek óta Pesten van, hogy vá-
lasztottjának szónoklataiban gyönyörködjék. Sűrűn
eljár a házba a hetes karzatra, amelyet képviselő
hozzátartozóinak számára tartanak fenn. *Nagy* György
persze igyekszik kívánni a rezes és gyakran csak
azért beszél, mert ott van a menyasszonya. Meg-
tudta ezt *Wekerle* Sándor és megfogta a kitűnő
Gyurka egyik barátját.

— Kérlek, csináljatok már valamit. Kapacitál-
játok ezt a *Nagy* Gyurkát, hogy nősüljön már meg.
A menyasszonyának beszél óraszámra és mi kény-
telenek vagyunk lenyelni.

— Nem jó lesz kegyelmes uram, mert vidéki
a leányzó, ha pedig asszony lesz, mindennap
eljön.

— Nem ismeritek a házasságot — szolt rava-
szul, szeméit hunyorgatva a miniszterelnök. Ha már
a férje lesz, nem félek. *Akkor az asszony vései*
át a szét.

Alkalmas Karácsonyi és Újévi Ajándék!

Helybeli telefon — 636. sz. — **WEISZ és BENJAMIN** Vidéki telefon — 636. sz. —

Arad, Andrássy-tér 22. Hajós gyógytár mellett.

Ajánljuk dusan felszerelt nagyon szép kezdett és kész kézi-
munka raktárunkat és mindenféle rövidárut.

Nagy választék gyermek ruhákban,
harisnya, keztyű, szallag, csipke és minden-
féle trickó alsó ruhákban. 3585

Olcsó árak!

Pontos kiszolgálás!

BOZSIK ERNŐ :: KÉPESITETT :: KOMÜVESMESTER

Építési irodája

B. Választó-utca 22. szám.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— Osztrák-magyar bank. Budapestről jelentik: Az osztrák-magyar bank főtanácsának ma Budapesten Bilinski lovag titkos tanácsos, bank-kormányzó elnöklésével tartott ülésén Pranger lovag udvari tanácsos beterjesztette jelentését az általános pénz- és gazdasági viszonyok állásáról. Ebben hangsúlyosva van, hogy a rendkívül erős októberi utimó után, amely 196.9 millió adóköteles bankjegyforgalommal zárult, az utolsó hetekben a pénzeszközök visszaadása a bankhoz oly méreteket öltöttek, hogy a november 23-iki kimutatás szerint, hét heti megszakítás után ismét adómentes tartalék mutatkozott. Ez adómentes tartalék hozzávetőlegesen 18 millió koronára tehető.

Ezenkívül az ülésen több folyó ügyeket és egyéb tárgyak egész sorozatát intézték el és a felsége uralkodásának jubileuma alkalmából különféle javaslatokat terjesztettek elő a ültviselőik anyagi helyzetének javítására vonatkozólag. Az ülés végén Bilinski lovag bankkormányzó nagy lelkesedéssel fogadott beszédet mondott, mely a király 60 éves uralkodói jubileumának ünneplésével volt kapcsolatban.

A bankkormányzó megváltoztatására irányuló javaslatot nem terjesztették a főtanács elé.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, november 25.

Amerika ¼-el olcsóbb, ezer má. 5—10 fillérrel magasabb.

Arak 50 kilonként számítva:

	Déli zariát	2 órai zariát
Búza áprilisa . . .	13.09—13.10	13.09—13.10
Tengeri májusa . . .	7.61—7.62	7.61—7.62
Ross áprilisa . . .	11.09—11.10	11.13—11.14
Zab áprilisa . . .	8.85—8.86	8.87—8.88
Búza 1908. októberre	11.43—11.49	11.49—11.50

Zárul 5 órakor:

Osztrák hitelrészvény 621.—
Magyar hitelrészvény 726.—

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— November 25. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 440 kilogramm feletti súlyban — fillérig; közép páronként 320—400 kilogramm terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogramm feletti súlyban — fillérig; fiatal közép páronként 250—320 kilogramm terjedő súlyban 120—121 fillérig; könnyű páronként 200 kilogramm terjedő súlyban 120—121 fillérig.

Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogramm feletti súlyban — fillérig; közép páronként 240—260 kilogramm terjedő súlyban — fillérig; könnyű páronként 200 kilogramm terjedő súlyban — fillérig.

Sertészsír: November hó 22. napján volt készlet 25.263 darab, november 23. napján fellelték 1575 darab, november 23. napján elszállítottak 1069 darab, november 24. napjára maradt készletben 25.719 darab.

A hízei sertés ismét irányzata: változatlan.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Berzova. Köszönjük, már van tudósítónk.
—Egy-aleki előfizető. Panaszát illetékes helyre juttattuk. Ott bizonyára méltányolni fogják az abban felhozott érveket.

Amatőröknek. •Felkérjük mindazon amatőr fényképezőket, akiknek valamely aktuális eseményről sikerült felvételeik vannak, sziveskedjenek azokat szerkesztőségünkbe beküldeni, az Aradi Közlöny képes nagy naptárban való reprodukálás céljából.

Összes vidéki levelezőinknek Sziveskedjenek a közlegükben található mindenemű állami hivatalok hivatalnokainak névsorát lehetőleg rögtönösen velünk közölni. A tanítók és lelkeszek nevét, a postakészítő nevét, az iparvállalatok és tulajdonosok felsorolását szintén sürgősen kerjük.

Eyengeséget

még ha betegség után való szervi betegség is, könnyen le lehet győzni, valamint az egészséget és az erőt gyorsan s biztosan helyre lehet állítani SCOTT-féle Emulsio által.

Kényes iny és gyomor

amely nem bírja el a közönséges csukamájolajat, a 5816

SCOTT-féle Emulsiót eszményi gyógyszerként fogadja. Ehhez még az az előny is járul, hogy háromszorta táplálóbb, mint a közönséges csukamájolaj.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér.
Kapható minden gyógyszertárban.

Az Emulsio vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét — a halászt — kérjük figyelmeztetni.

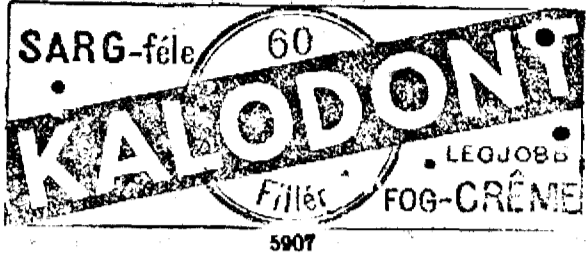
IDEGENEK ARADON.

November 25. —

Fehér Kereszt szálloda. Bibring Mór utazó Bécs. — Wagner Alfréd utazó Bécs. — Szemel Miksa kereskedő Bécs. — Berta Keceh szabó Brün. — Kopata Elza színésznő Brün. — Peterka Mária színésznő Brün. — Gartler Agoston utazó Bécs. — Ketzitz Paula színésznő Brün. — Lóth Ernesztine színésznő Brün. — Seomuel Lachen utazó Krakó. — Lusztig Sámuel utazó Budapest. — Erdős Andor utazó Budapest. — Grünvald Béla utazó Budapest. — Komáromi Kálmán birtokos Nagyvárad. — Grósz Frigyes igazgató Kolozsvár. — Marossi Béla utazó Budapest. — Lövy Hugó utazó Budapest. — Kramma Ede utazó Karcag.

Központi szálloda. Reiner Mór dr. ügyvéd Szeged. — Vegmau Ferenc dr. ügyvéd Szeged. — Ziliz István művész Budapest. — Törökfalvi Lajos gazdász Arad. — Klein Zsigmond igazgató Budapest. — Kolbau Zsigmond utazó Budapest. — Lautner Ottó utazó Budapest. — Telegdy Ármán utazó Budapest. — Fischer S. gyárigazgató Szeged. — Battos Adolf utazó Budapest. — Kaszás Ferenc fakereskedő Nagyberezna. — Winkler Ernő utazó Budapest. — Ifj. Bogya Zsigmond bíró és neje Hidegkut. — Brachfeld Vilmos gyáros Szeged. — Radó Ernő utazó Budapest. — Thomas Spitzer utazó Bécs. — Constantin Mayer utazó Bécs. — Schönfeld Gyula utazó Bécs. — Eliás Ede utazó Bécs. — Weiner Simon utazó Bécs. — Polák Zsigmond utazó Bécs.

Pannonia szálloda. Neudörfer Izidor kereskedő Hátzeg. — Karner Othmar kereskedő Temesvár. — Mikuska János vendéglős Tornya. — Miklós Dániel aljegyző Paulis. — Molnár Lajos utazó Budapest. — Pittini János kereskedő Gomova. — Pittini József mészáros Gomova.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1908. évi november hó 26-án:
B) bérlet B) bérlet.

„Saranana“
berlini nagy ballet-társaság vendégjátéka.

Fellépnek:
Perella Blza, Czlgler Kamilla, Hrabovszki Nina, Lóth Ernesztina, Krpatha Blza, Robitcsok Róza, Kherok Berta, Petroszki Tóni, Petrarka Mária, Kútnor Paula.

Műsor I. rész:
Lovas négyes. Spanyol köpenytánc. Cigány tánc. Villany csillag tánc.

Műsor II. rész:
Tánder keringő. Gavotte szóló. Nagy balletkar. Élő hangjáték.

E Z Z R L:

Mongodin ur felesége
vagy: a kés története.

Bohózat 3 felvonásban. Irta: Ernest Blum és Paul Toché.
Fordította: Fenyéri Mór.

S Z M É L Y E K:

Mongodin	Leővey Leo.	Fougerolle	Delly Lajos.
Rosalie	Pollinusné.	Raboteau	Mártonfi R.
Lucienne	H. Marmath J.	Berneret	Várnay Jenő.
Muteplet	Kőrössy Juci.	Franzis	Kulcsár Lajos.

Korlatok után 2 és fél órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca I. szám, Szabadság-tér mellett.)
Nagy automobilverseny. Szenzációs sportajándék.

Műsor 1908. november hó 26-án csütörtökön:
1. A repülő ember. Bohózat. — 2. A nagybács! végrendelete. Életkép. — 3. Alom egy elátkozott kastélyban. Fantasztikus. — 4. Betűró csapat. Kacagató. — 5. A birkozó felesége. Dráma. — 6. Az új kalap. Kacagató. — 7. Aranytojást tojó tyúk. Színes. Látványosság. — 8. A szegény árva Életkép. — 9. Izgató nászut. Humoros. — 10. Nagy automobil verseny. Szenzációs sportkép.

Előadások: Este 5 órától 11 óráig.

Minden előadás alatt katonazene játszik. — Cukrászda.

Az előadásokra bármikor be lehet menni.

Köszönet.

A pankotai önk. tűzoltókar ezúton is köszönetet mond Schreyer J. László urnak, a kar volt parancsnokának, a karral szemben tanúsított önzetlen fáradozásáért.

A parancsnokság nevében
Vinter Gusztáv,
titkár.

Tüdőbetegségek, száraz köhögés, skrofotia, influenza.

Sirolin

„Roche“

Dr. H. H. Roche & Co. Basel 1908

506—1908. gsz.

Versenyárgyalási hirdetés.

Arad sz. kir. város gazdasági széke az Aradon létesített 6 új elemi iskolában szükségelt ablakredőnyök (függönyök) szállítása iránt folyó évi december hó 14-én délelőtt 10 órakor a városháza földszinti termében zárt ajánlati versenyárgyalást tart.

A teljesítendő munka mennyisége, a méretek kimutatása, valamint egyéb szükséges tudnivalók Arad sz. kir. város mérnöki hivatalában a hivatalos órák alatt d. e. 9—12-ig, d. u. 8—6-ig ünnepnapok kivételével megtekinthetők, hol az ajánlati lapok és költségvetések díjtalanul megszerezhetők.

A versenyezni óhajtókat felkérjük, hogy a szállítás iránti szabályszerűen kiállított és pecséttel ellátott, borítékba helyezett ajánlataikat az ajánlati költségvetéssel együtt közvetlenül, vagy posta útján a kitűzött nap d. e. 10 óráig Arad sz. kir. város gazdasági székehez anynyival inkább is nyujtsák be, mert az elkésett ajánlatokat figyelembe nem vesszük.

A versenyárgyaláson ajánlattevők, vagy azok képviselői jelen lehetnek.

Ajánlattevő köteles az ajánlati végösszeg 5%-át készpénzben vagy a közszállítási szabályzatban megjelölt óvadékképes értékpapirokban bánatpénzül folyó évi december hó 14-én d. e. 10 óráig a városi pénztárba letenni és a vonatkozó letéti jegyet az ajánlathoz csatolni.

Ajánlatot csak a város által kiadott szabvinyos ajánlati lapon és a munka mennyiségei szerint kimutatási úrlapon, egységárok kitüntése mellett lehet tenni.

Százalékos engedménnyel, vagy felülfizetéssel tett ajánlatokat nem vesszük figyelembe.

A függöny 1909. március hó 1-ig teljesen készen, az egyes iskolák ablakain felszerelve átadandók.

Ajánlattevő köteles ajánlatában kijelenteni, hogy a költségvetést, a vállalati általános és részletes feltételeket teljesen ismeri és magára nézve kötelezőnek elfogadja.

Ajánlattevők ajánlataikkal a közszállítási szabályzat 25. §-a értelmében a végleges döntésig kötelezettségben maradnak.

Azon pályázók, kik a szállítást elnyerni óhajtják: kötelesek ipartűzői jogosultságukat igazolni, akik pedig Arad sz. kir. város közönségével üzleti összeköttetésben nem állottak, illetőleg ismeretlenek: tartoznak szállító képességüket és megbízhatóságukat azon kereskedelmi és iparkamara bizonylatával igazolni, amelyhez vállalatuk telepe szerint tartoznak.

A munkálatoknál kizárólag hazai termékek használhatók fel és magyar honos munkások alkalmazandók.

A város közönsége fentartja magának azon jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül tekintet nélkül az árakra, szabadon választhasson.

Arad, 1908. évi november hó 23.

A gazdasági szék.

502—1908. sz.

Árverési hirdetés.

A törvényhatósági bizottság 27651/681—1908. sz. határozata alapján Arad sz. kir. város gazdasági széke a város tulajdonát képező, kurtics községben levő 9¹⁴⁷⁶/₁₀₀₀ hold szántóföld örök áron való eladása iránt folyó év november hó 28-án d. e. 10 órakor árverést tart.

Kikiáltási ár katasztrális holdanként 2000 korona.

Bánatpénzül letendő a kikiáltási ár 10%-a készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban a városi pénztárban.

Az árverésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezárta a szóbeli árverés megkezdése előtt nyujtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árverési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árverési feltételek a 104. számú szobában az árverést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székeinek 1908. évi november hó 15-én tartott üléséből.

A gazdasági szék.

POROSZ KÖSZÉN

KOKSZ (PIRSZÉN)
 blombázott zsákokban,
ROSTÁLT BÜKK-FASZÉN
 házhoz szállítva legolcsóbban kapható
ALTMANN EDE-nél
 Wesselényi- és Kiss Ernő-utca sarkán.
 Telefon 46. 451 Telefon 46.

Telefon: szám 551

ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

KÖNYVNYOMDÁJA

ARADON, JÓZSEF FŐHERCZEG-UT 22. SZ.

Nagy könyvkötészet.

Befőtámasztóde.

NYOMDÁJAI,

hol mindenre megvan a szükséges eszköz, pontosan és a legmodernebb technikával készítenek el.

Aradi Közlöny

a legnagyobb és legterjedtebb vidéki politikai napilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Helyben:

1 évre 24 korona.

1 hónap 2 korona.

Külföld:

1 évre 28 korona.

1 hónap 2 kor. 40 f.

Postaköltséggel március 15-től.

Kiadóhivatal 101.

Eljegyzési és esküvői kártyák, pontos és csinos kiállításban . . .

APRO HIRDETÉSEK.

A K i n e k

ismeretség híján

báránytára,
sevelőre,
üdvözítőre,
könyvelőre,
segédre,
spánra,
gazdatisztra,
kocsisra,
csellőre,
kerészre.

kulcsárra,
gazdasszonyra
szakácslőre,
szobaleányra,
házi- vagy,
irodaszolgára,
pénzbeszédre,
házmesterre,
stb.-re
VAN SZÜKSÉGE.

A K I

bérbeadni kíván

irtókat,
kását,
császtörü-
letet.

kocsit,
lovat,
halászatot,
telket.

A K I

eladni kíván

balort,
songorát,
bori,
gyümölcsöt,
zubonát.

üzletet,
műhelyt,
lakást stb.;
VAGY

A K I

mindenféle vétel vagy bérbevitel céljából keresi.

A K I

valamely állást betöltőni kíván: legbiztosabb az ér csélt, ha az

„ARADI KÖZLÖNY“
kiszámlázási hirdetés
rovatait használja.

Eladó házak.

Flórián-utca 7. számú és Mikes Kelemen-utca 3. sz. Bővebbet ugyanott. 3311

Egy jó forgalmu vendéglő

betegség miatt eladó vagy bérbeadó. A vételhez kevés pénz szükséges. Bővebbet Bercsényi Miklós-utca 82. 3508

Boczkó-utca 2. számú

és Boros Béni-tér 3. számú házak szabad kézből eladók. Bővebbet Boros Béni-tér 3. szám, lisztüzletben. 3527

Becher és Kildeshemi-féle

világhírű pénzszekrények csakis Pollák Arnold szállítónál kaphatók Arad, Petőfi-utca. 3588

Üzleti könyvek:

strazák másolókönyvek stb. Irodai kellékek, írószerek, levélpapírok és ügyvédi nyomtatványok legkedvezőbb beszerzési forrása. Kerpel Izsó könyv- és papirkereskedése. Ugyanott egy jó Meidinger-kályha eladó. 3161

Ügyes keresztény segéd,

ki a fűszer, vas- és rövidáru szakmában jártas, vidéki üzletbe felvétetik. Ajánlatokat fizetési igény megjelölésével, „Ügyes“ jelige alatt a kiadóhivatal továbbítja. 3596

Kitűnő

jó minőségű hegyi bor nagyobb mennyiségben kapható Jánossy János urnál Arad, Lahner György-utca 7/a. 3580

Legjobb francia divatlap

a „La Toilette Moderne“. Ára számonként 1 kor. 20 fill. Kapható Ingusz I és Fia könyvkereskedésben Arad, Weitzer János-u. 201

Megérkeztek az őszi divat újdonságok!

Brunner Béla

uri divat és különlegességek üzlete

Arad, Szabadság-tér 20.

(Förrey-utca sark, gróf Nádasdy-palota.)

Ajánlja dusan felszerelt áruraktárát, hol a legszebb és legdivatosabb kalapok, **ingek**, gallérok, kiegészítők, nyakkendők, keztyűk, zsebkendők, harisnyák, sétatökök és esőernyők, stb. kaphatók.

Nagy választék férfi sport és gyermek sapkákban!

Divatújdonság francia és olasz **Matyzer különlegességekben.**

Kamerli J. pécsi keztyűgyár főraktára.

Olcsó árak. Pontos kiszolgálás. Vidéki megrendelések azonnali eszközöltetnek.

Kőszén

3.60 korona.

100 kg.-ként házhoz szállítatik 50 — kg.-os plombázott zsákokban —

Megrendelhető:

Erdélyi bánya r. t.

főraktaránál

Karolina-utca 7. sz.

Telefon 206. sz.

Női kalap divat szalon!

Van szerencsém a nagyérdemű hölgyközönség b. tudomására hozni, hogy válogatott izlésű **modeljeim** az őszi és téli szezonra megérkeztek. Dusan felszerelt raktáram által abban a kellemes helyzetben vagyok, hogy egy a legkényesebb, mint a legszerényebb igényeket kitudom elégíteni. Számos látogatásért esd 3281

Grünblatt Antónia

Arad, Szabadság-tér 11., 1. em. (a Glöck huszarnokkal egy házban.) Gyászkalapok a legrövidebb idő alatt elkészülnek

Minden lőtulajdonos
csak az általánosan használatban lévő, minden tekintetben bevált védjeggyel ellátott **100% eredeti-H-sarkot** használja. Állandóan éles! Csúskelés kizárva! Sikos alon az egyedüli csúszásvédő **Korodcsomó és vaskereskedőnél** Állandóan raktáron. **Figyelmeztetés:** Csakis az eredeti-H-sarkok készítenek speciális acébból: óvakodjunk utazásuktól, melyek csekélyebb értékű anyagból készülnek s ennél fogva használhatatlanok. Bevásárlásuknál ügyeljünk a fenti védjegyre, mely minden egyes eredeti-H-sarkon látható.

Értesítés!

Van szerencsém a nagyérdemű közönségnek tudomására adni, hogy Deák Ferenc-utca 33. szám alatt egy **előnyomda, himzés és fehérnemű varrodát** nyitottam, ahol is elvállalok minden e szakmába vágó munkákat, melyeket a legdiszesebb kivitelben és a legjutányosabb árak mellett készítem.

Tisztelettel 3521

VAJDA JÁNOSNÉ.

Hímző fehérnemű varróleányok felvetetnek.

Nagymennyiségű

plé-pánt és maculatura

jutányos áron

eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Veszünk

nagyobb mennyiségben első osztályu, szokvány minőségű, sima Riparia Portális és Rupestris Monticola

alanyvesszőt,

valamint ily alanyokra oltott első osztályu, szokványminőségű

gyökeres fásoltványt

mindenféle fajban.

Ajánlatok az ár és szállítási feltételek megjelölésével „Szőlővessző“ jelige alatt e lap kiadóhivatalába küldendők.

Valódi
OROSZ ÉS CHINAI TEÁK.

Legfinomabb

1351

ANGOL RUMOK.

Arad-i nyomda részvénytársaság könyvnyomdája.

Vöröskereszt Drogeria

Arad, Weitzer János-utca 2. sz.

— Városi és megyei telefon szám 455. —

Nyomtatott Kurzweil János és Tarsa budapesti festékgyáranak festékével.